

КАК ДА РАЗБИРАМЕ ПО-ДОБРЕ И ПРИЛАГАМЕ ПО-УСПЕШНО

Закона за ограничаване на
административното регулиране
и административния контрол
върху стопанската дейност

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

Издава се с любезното съдействие на
Американската агенция за международно развитие

Практическо ръководство

КАК ДА РАЗБИРАМЕ ПО-ДОБРЕ И ПРИЛАГАМЕ ПО-УСПЕШНО

Закона за ограничаване на
административното регулиране и
административния контрол върху
стопанската дейност

Практическо ръководство

СЪДЪРЖАНИЕ:

I. ВЪВЕДЕНИЕ	5
I.1. Законът като средство за насърчаване на реформите	6
I.2. Адресати на ръководството	7
I.3. Ръководството като практическо помагало	9
II. ЦЕЛ, АДРЕСАТИ И ПРЕДМЕТ НА РЕГУЛИРАНЕ НА ЗАКОНА	11
II.1. Цел на закона	12
II.2. Задължени лица	12
II.3. Предмет на регулиране	12
III. АДМИНИСТРАТИВНО РЕГУЛИРАНЕ НА СТОПАНСКАТА ДЕЙНОСТ И АДМИНИСТРАТИВЕН КОНТРОЛ	15
III.1. Административно регулиране	16
III.2. Административен контрол	16
III.3. Административно регулиране и административен контрол - две взаимосвързани понятия	16
IV. ЗАКОНЪТ И АДМИНИСТРАТИВНОТО РЕГУЛИРАНЕ НА СТОПАНСКАТА ДЕЙНОСТ	19
IV.1.Какво изисква законът от задължените лица по отношение на административното регулиране	20
IV.2. Срокове и последици	20
IV.3. Кога са допустими и се въвеждат административното регулиране и административният контрол	21
IV.3.1. Административното регулиране и основният принцип на свободна стопанска дейност	21
IV.3.2. Административното регулиране и оценката на въздействието	26
IV.3.3. Административното регулиране и защитата на конкуренцията	29
IV.3.4. Административното регулиране и принципът на пропорционалност и съразмерност на ограниченията	30
IV.4. Стъпка за оценка на нуждата от административно регулиране	31
V. СПЕЦИАЛНИ ИЗИСКВАНИЯ КЪМ ЗАКОНОДАТЕЛСТВОТО ПРИ ВЪВЕЖДАНЕТО НА АДМИНИСТРАТИВНИ РЕЖИМИ	35
V.1. Ограничаване на административното регулиране - установява се само със закон	36
V.2. Изисквания към подготовката на законопроекта	36
V.2.1. Мотивирано становище	36
V.2.2. Икономически анализ и оценка на въздействието	38
V.2.3. Публичност и прозрачност	38
V.3. Задължения на административните органи	39
Задължения по отношение на административното регулиране	39
Задължения по осигуряването на публичен достъп и информация	39
Забрана да се изискват други доказателства, освен писмена декларация за удостоверени и вписани обстоятелства	41
Задължения по отношение на прилагането на административните режими	42
VI. ЛИЦЕНЗИОНЕН И РЕГИСТРАЦИОНЕН РЕЖИМ НА СТОПАНСКА ДЕЙНОСТ	45
VI.1. Лицензиране на стопанска дейност	46
VI.1.1. Кой може да издаде лиценз	46

VI.1.2. Установяване на лицензионни режими	48
VI.1.3. Срокове и права, свързани с лицензите	48
VI.1.4. Изисквания към законите, установяващи лицензионни режими	49
VI.1.5. Изисквания към лицензиращия орган	49
VI.2. Регистрация на стопанската дейност	50
VI.2.1. Въвеждане на режими на регистрация на стопанска дейност	50
VI.2.2. Изисквания към регистриращия орган	50
VI.2.3. Срокове и права, свързани с регистрацията	51
VI.2.4. Изисквания към законите, установяващи режими на регистрация на стопанска дейност	52

VII. ИЗДАВАНЕ НА РАЗРЕШЕНИЯ И УДОСТОВЕРЕНИЯ И ПОЛУЧАВАНЕ НА УВЕДОМЛЕНИЯ

ПРИ ИЗВЪРШВАНЕ НА ОТДЕЛНИ СДЕЛКИ ИЛИ ДЕЙСТВИЯ	55
VII.1. Издаване на разрешения за извършване на отделни действия или сделки	56
VII.1.1. Необходимост от административно регулиране	56
VII.1.2. Изисквания към административния орган	57
VII.1.3. Мълчаливо съгласие	57
Схема - мълчаливо съгласие при режими за издаване на разрешения	59
VII.1.4. Изисквания към законите, въвеждащи разрешителен режим за отделни сделки или действия	60
VII.2 Издаване на удостоверения за извършването на отделни действия или сделки	61
VII.2.1. Необходимост от административно регулиране	61
VII.2.2. Задължения на административния орган	62
VII.2.3. Мълчаливо съгласие	63
Схема - мълчаливо съгласие при режими за издаване на удостоверения	65
VII.2.4. Изисквания към законите, въвеждащи режими на удостоверения	66
VII.3. Уведомления при извършване на еднократни сделки или действия	66

Таблица 1:

Характеристики на лицензионни и регистрационни режими, режими на издаване на разрешения за извършването на еднократни сделки или действия, на издаване на удостоверения за извършването на еднократни сделки или действия и уведомителен режим за извършването на еднократни сделки или действия	68
--	----

VIII. ПОСЛЕДВАЩ АДМИНИСТРАТИВЕН КОНТРОЛ ВЪРХУ СТОПАНСКАТА ДЕЙНОСТ 69

VIII.1. В кои случаи и как се упражнява последващ контрол	70
VIII.1.2. Проверка на документи	70
VIII.1.3. Проверка на място	71
VIII.2. Задължения на контролиращия орган при извършването на проверка на документи и проверка на място	72
VIII.3. Задължение за писмено уведомяване на контролиращия орган	73
Таблица 2	
Последващ административен контрол върху стопанската дейност	74

IX. АДМИНИСТРАТИВНО НАКАЗАТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ. 75

IX.1. Актове за констатирани нарушения по Закона за ограничаване на административното регулиране и административния контрол върху стопанската дейност	76
IX.2. Наказателни постановления	76
IX.3. Изключения	76

Приложение 1. Закон за ограничаване на административното регулиране и административния контрол върху стопанската дейност	77
---	-----------

ВЪВЕДЕНИЕ

Законът за ограничаване на административното регулиране и административния контрол върху стопанската дейност от 4 юни 2003 г. притежава потенциал да промени съществено действащата в страната система на административно регулиране и административен контрол. Законът би могъл да се прилага успешно и изпълни мисията, с която е създаден, само ако е разбран в необходимата степен както от административните органи, които го прилагат, така и от стопанските субекти, адресати на неговите разпоредби. В настоящото въведение ние обобщаваме ролята и значението на закона и посочваме някои причини, поради които при изпълнението му възникват проблеми. В допълнение обясняваме за кого е предназначено настоящото практическо ръководство и какво би могъл да намери ползвателят в него.

1.1. ЗАКОНЪТ КАТО СРЕДСТВО ЗА УЛЕСНЯВАНЕ И НАСЪРЧАВАНЕ НА РЕФОРМИТЕ

Законът за ограничаване на административното регулиране и административния контрол е важна стъпка в извършващите се в България реформи в сектора публична администрация. Преходът от централизирана държава и планова икономика към децентрализация на управлението и пазарна икономика изисква коренни промени в организацията на държавното управление, икономиката и обществото. В резултат на активната законодателна дейност след 1990 г. значителен брой лицензионни, регистрационни, разрешителни и други административни режими влязоха в действие. Така създадената система на административно регулиране и контрол постепенно се превърна в обект на сериозна критика поради факта, че тя се оказва неефективна, вътрешно противоречива и в някои случаи изключително обременяваща и затрудняваща дейността на стопанските субекти. Термините се използват неточно, несистематизирано, като липсва ясна представа за същността и отличителните характеристики на отделните видове режими. В резултат се наблюдава истинска хипертрофия на законодателството в тази насока. Компетентните административни органи срещат трудности с ефективно прилагане на въведените административни режими, стопанските субекти са в невъзможност да използват дадените им възможности и да защитават правата си.

Според данни на Института за пазарна икономика приблизително 5 000 нормативни акта /закони и подзаконови нормативни актове/ използват 21 синонима на понятието **“лиценз” (разрешение)**. Относно термина **“регистрация”** се използват главно **“информация”, “уведомяване”**.

1. Обн., ДВ, бр. 55 от 17.06.2003 г., в сила от 18.12.2003 г., попр., бр. 59 от 1.07.2003 г., изм. и доп., бр. 107 от 9.12.2003 г.; кн. 7/2003 г., стр. 51, т. 2, р. 3, № 92. Визането в сила на закона бе отложено с 6 месеца от обнародването му в “Държавен вестник” (виж § 5 от Преходните и заключителни разпоредби), за да могат органите на централната и местната администрация да се съобразят с неговите изисквания. По-надолу позоваването върху този закон е просто върху “закона”; той е приложен към този наръчник (виж Приложение 1).

Законът за ограничаване на административното регулиране и административния контрол, приет на 4 юни 2003 г., е опит да се намери ново политическо и правно решение на нуждата да се ограничи административната намеса на държавата в стопанската дейност на стопанските субекти до граници, които са разумни, обосновани и обществено допустими.

Прилагането на закона е свързано със значителни трудности, между които:

- липса на достатъчно познаване и относим опит от страна на органите на държавната администрация на централно и местно ниво по отношение на съдържанието и механизмите на действие на закона;
- липса на ефективни механизми да се комуникират основните елементи на закона с клиентите на административните режими - стопанските субекти, извършващи стопанска дейност, за която е въведен административен режим;
- липса на достатъчно методологически указания, които да помагат на компетентните органи да разберат по-добре и прилагат по-успешно въведените от закона изисквания.

Горепосочените предизвикателства налагат нуждата от методическа подкрепа при прилагането на закона. Всяка помощ в тази насока би улеснила извършващите се реформи в публичната администрация, би помогнала да се установи и оцени ефективността на новия подход към административното регулиране и административния контрол, въведен със закона. Инструкциите биха помогнали на администрацията да предотврати някои възможни грешки и да прилага създадените законови правила в систематичен, уеднаквен и прозрачен ред.

1.2. АДРЕСАТИ НА РЪКОВОДСТВОТО

Настоящото ръководство е написано с идеята да подкрепи установяването на ново, по-ефективно ниво на взаимодействие между държавната администрация (и нейни представители, в това число местната администрация) и стопанските субекти в България, извършващи стопанска дейност.

Целта на ръководството е да подпомогне държавната администрация и стопанските субекти с конкретни практически указания относно тълкуването и приложението на закона. Надяваме се, че то ще улесни онези, които го ползват, като награди над практическите им умения и познания относно приложението на закона. Вярваме, че то

би могло да стимулира интереса в посока посрещането на предизвикателството на реформата по отношение на ограничаването на административното регулиране и административния контрол върху стопанската дейност.

Това ръководство не съдържа детайлна специфична информация относно въпроси, свързани с отделни административни режими, въведени от различни закони. То не е по същество юридически коментар на закона. Няма задачата да анализира закона, като коментира неговите силни и слаби страни и сочи възможности за подобрене de lege ferenda. Вместо това, ръководството има фокус върху практиката, следва съдържанието на закона и представя въведените правила относно административното регулиране и административния контрол в лесен за ползване и прилагане формат.

Указания относно същността на прилаганите в страната разнообразни административни режими съществуват в различни други източници. В допълнение с развитието на реформата в публичната администрация се променят и усъвършенстват административните режими. Новаторски и добри практики намират приложение и добиват популярност, в това число въвеждането на обслужването на едно гише и разработването и внедряването на системи за управление на качеството в администрации на местно и регионално ниво. Новите реалности на подготовката за присъединяване на страната към Европейския съюз създават една нова ситуация на предизвикателства, в която както държавната администрация (и нейните представители на централно и местно ниво), така и стопанските субекти действат, срещат проблеми и трудности и търсят решения за тях. В създадената динамика на развитие на реформата в публичната администрация по отношение на административното регулиране и административния контрол да се предвидят всички възможни въпроси и да се посочат възможните решения е непосилна задача за настоящото, както и за всяко друго практическо ръководство. Заедно с други полезни опити в тази насока, създадените вече наръчници и ръководства целят по-доброто разбиране и по-успешното прилагане на закона от всички негови адресати.

Настоящото практическото ръководство цели да помогне на администрацията и стопанските субекти да разбират по-добре и прилагат по-успешно закона за ограничаване на административното регулиране и административния контрол; насочено е към улесняване на взаимодействието между държавата и стопанските субекти в посока ефективно прилагане на разпоредбите на закона.

1.3. РЪКОВОДСТВОТО КАТО ПРАКТИЧЕСКО ПОМАГАЛО

Както посочихме по-горе, настоящото практическо ръководство е предназначено за държавната администрация на централно и местно ниво, която взема участие в процесите на административно регулиране и административен контрол. Ръководството представя закона, като анализира отделните негови компоненти и съдържа конкретни указания и коментари по отношение неговото тълкуване и прилагане. Представени са и сравнителни таблици и схеми на процесите, които целят да визуализират правилата и да улеснят разбирането и прилагането им.

В допълнение, този проект не се ограничава до тясна интерпретация на закона, но предлага и една възможност да се анализират и преосмислят процесите в систематичен и открит ред. Той адресира проблемите, свързани със системата на административното регулиране и административния контрол от различни и разнообразни перспективи. Идеята на авторите е участниците в процеса - законодателен орган, държавна администрация на централно и местно ниво, и клиенти - граждани и представители на бизнеса, да видят участието си в процесите като изключително важен елемент от извършващата се в страната реформа. Клиентите на административните услуги - гражданите и бизнесът, биха могли да използват ръководството, за да разберат по-пълно и по-добре правата и задълженията си и да могат да ги прилагат и защитават по-успешно на практика.

ЦЕЛ, АДРЕСАТИ И ПРЕДМЕТ НА РЕГУЛИРАНЕ НА ЗАКОНА

II. ЦЕЛ, АДРЕСАТИ И ПРЕДМЕТ НА РЕГУЛИРАНЕ НА ЗАКОНА

II.1. ЦЕЛ НА ЗАКОНА

Законът е насочен към:

- **ограничаване на административното регулиране и административния контрол върху стопанската дейност**
- до обществено оправдани граници,
- за да улесни и насърчи стопанската дейност.

II.2. ЗАДЪЛЖЕНИ ЛИЦА

Законът въвежда задължения за публичните органи, които вземат участие в процесите на административно регулиране и административен контрол. Те обхващат:

- **народни представители**, членове на законодателния орган, приемащ законите;
- **гържавната администрация на централно ниво;**
- **органите на местното самоуправление и местната администрация.**

Административен орган по смисъла и за целите на закона е:

- орган, който принадлежи към системата на изпълнителната власт;
- всеки друг орган, на който специален закон е възложил административна компетентност и функции.

Централен административен орган е всеки административен орган, който осъществява правомощията си на територията на цялата страна.

Органите на **местното самоуправление и местната администрация обхващат:**

- общински съвети;
- кметове;
- общинска администрация.

II.3. ПРЕДМЕТ НА РЕГУЛИРАНЕ

Законът регулира задълженията на компетентните административни органи по отношение на:

- административното регулиране на стопанската дейност;
- административния контрол върху стопанската дейност.

Той урежда отношенията между:

- компетентните органи, които създават и прилагат разпоредбите, и
- търговците по смисъла на Търговския закон, които осъществяват дейността си в съответствие със законовите изисквания.

“Стопанска дейност” е дейността, извършвана като търговец, дейността на лицата по чл. 2 от Търговския закон, както и всяка друга дейност, осъществявана с цел печалба.

■ АДМИНИСТРАТИВНО РЕГУЛИРАНЕ НА СТОПАНСКАТА ДЕЙНОСТ И АДМИНИСТРАТИВЕН КОНТРОЛ

III. АДМИНИСТРАТИВНО РЕГУЛИРАНЕ НА СТОПАНСКАТА ДЕЙНОСТ И АДМИНИСТРАТИВЕН КОНТРОЛ

III.1. АДМИНИСТРАТИВНО РЕГУЛИРАНЕ

Административно регулиране на стопанската дейност е:

- **въвеждането на правила** и административни изисквания, които регулират стопанската дейност на стопанските субекти
- посредством **разработването, приемането и прилагането на нормативни актове**
- **по установени в закон ред и процедури.**

Административното регулиране на стопанска дейност се осъществява от:

- парламента като законодателен орган;
- централната администрация;
- местното самоуправление.

III.2. АДМИНИСТРАТИВЕН КОНТРОЛ НА СТОПАНСКАТА ДЕЙНОСТ

Административният контрол се извършва чрез:

- **проверка на документи на място** при предприемане извършването на определени стопански дейности от стопанските субекти;
- **издаване на лиценз или регистрация**, преди стопанските субекти да започнат стопанска дейност, **и отказ да се издаде лиценз или извърши регистрация;**
- **издаване или отказ да се издадат разрешения и удостоверения на лица**, които извършват или възнамеряват да извършват определена стопанска дейност;
- налагане на **административно-наказателни мерки** и инициране на процедури за налагане на административни санкции.

III.3. АДМИНИСТРАТИВНО РЕГУЛИРАНЕ И

АДМИНИСТРАТИВЕН КОНТРОЛ - ДВЕ ВЗАИМОСВЪРЗАНИ ПОНЯТИЯ

Административното регулиране на стопанската дейност и административният контрол върху стопанската дейност са взаимосвързани и взаимозависими понятия.

- административният контрол превръща нормативните изисквания /забрани и задължения/, които регулират стопанската дейност, в административно регулиране.

- прилагането на правилата, въведени посредством административно регулиране, може да бъде гарантирано само чрез ефективен административен контрол на централно и местно ниво.

Горните две понятия заедно обхващат режимите, които законът за ограничаване на административното регулиране и административния контрол се стреми да ограничи. Тук влизат:

- **лицензионни режими;**
- **регистрационни режими;**
- **издаване на разрешения;**
- **издаване на удостоверения;**
- **уведомления.**

IV.

ЗАКОНЪТ И АДМИНИСТРАТИВНОТО РЕГУЛИРАНЕ НА СТОПАНСКАТА ДЕЙНОСТ

IV. ЗАКОНЪТ И АДМИНИСТРАТИВНОТО РЕГУЛИРАНЕ НА СТОПАНСКАТА ДЕЙНОСТ

IV.1. КАКВО ИЗИСКВА ЗАКОНЪТ ОТ ЗАДЪЛЖЕНИТЕ

ЛИЦА ПО ОТНОШЕНИЕ НА АДМИНИСТРАТИВНОТО РЕГУЛИРАНЕ

народното събрание,
централните изпълнителни органи, вкл. Министерският съвет,
общинските съвети на местно ниво

трябва

**В КРЪГА НА СВОЯТА КОМПЕТЕНТНОСТ ДА
ОСИГУРЯТ СЪОТВЕТСТВИЕТО С ИЗИСКВАНИЯТА НА ЗАКОНА НА:**

- **съществуващите специални закони**, ограничаващи стопанската дейност;
- **съществуващите подзаконови нормативни актове** на централната и местна администрация, ограничаващи стопанската дейност;
- **новоприетите нормативни актове.**

IV.2. СРОКОВЕ И ПОСЛЕДИЦИ

Срокове

Към 18 декември 2003 г. Министерският съвет, другите административни органи, както и органите на местното самоуправление бяха задължени да предприемат действия съобразно своята компетентност за внасянето на промени във всички заварени подзаконови нормативни актове, чиито разпоредби противоречат на този закон и не са издадени в изпълнение на друг закон.

Какво следва да се случи след 18 декември 2003 г., ако нормативните актове, изброени по-горе, не са променени и приведени в съответствие със закона и не са издадени в изпълнение на друг закон?

Те могат да се оспорват пред Върховния административен съд или пред съответния компетентен окръжен съд.

Кой има право на обжалване?

Всяко заинтересовано лице.

Съществува ли възможност за удължаване на гореуказания срок?

Не. Комисията по икономическа политика е обсъждала въпроса през февруари 2004 г. и е отхвърлила тази идея.

Какво би могло да се очаква в създадената ситуация?

Към настоящия момент няма данни за заведени съдебни дела по този закон. Въпреки това, с осъзнаването и прилагането на закона от администрацията и стопанските субекти, въпрос на време е да се появят първите дела и спорните въпроси по прилагането му да се пренесат в съдебна зала.

Как могат задължените органи да се предпазят от възможността да се обжалват техни актове?

Като инициират необходимите изменения възможно най-скоро.

IV.3. КОГА СА ДОПУСТИМИ И СЕ ВЪВЕЖДАТ

АДМИНИСТРАТИВНОТО РЕГУЛИРАНЕ И АДМИНИСТРАТИВНИЯТ КОНТРОЛ

IV.3.1. Административното регулиране и основният принцип на свободна стопанска дейност

АДМИНИСТРАТИВНО РЕГУЛИРАНЕ, КОЕТО ОГРАНИЧАВА СТОПАНСКАТА ДЕЙНОСТ, Е ДОПУСТИМО **САМО АКО СА ГАРАНТИРАНИ** ИЗКЛЮЧИТЕЛНИТЕ И СУВЕРЕННИ ПРАВА НА ДЪРЖАВАТА, ПРАВАТА И СВОБОДИТЕ НА ГРАЖДАНИТЕ И ЮРИДИЧЕСКИТЕ ЛИЦА, ЗАЩИТАТА НА ОКОЛНАТА СРЕДА, НАЦИОНАЛНАТА СИГУРНОСТ И ОБЩЕСТВЕНИЯТ РЕД. ТОВА СА ОПРЕДЕЛЕНИТЕ ИЗЧЕРПАТЕЛНО ОГРАНИЧЕН КРЪГ ОБЩЕСТВЕНО ДОПУСТИМИ ГРАНИЦИ НА ОБЩЕСТВЕНИЯ ИНТЕРЕС, КОИТО ПРАВЯТ ВЪЗМОЖНА ОБОСНОВАНАТА НАМЕСА НА ДЪРЖАВАТА В СТОПАНСКИЯ СЕКТОР ЧРЕЗ ОГРАНИЧАВАНЕ ПО АДМИНИСТРАТИВЕН РЕД НА СВОБОДНАТА СТОПАНСКА ИНИЦИАТИВА

Какво означава това на практика?

Всеки път, когато Парламентът, органите на централната администрация, общинските съвети предприемат действия по въвеждането на нови ограничения на стопанската дейност и нови административни режими, те трябва задължително да ар-

гументират и защитят тази своя намеса, като посочат изрично коя от изчерпателно изброените цели се опитват да защитят:

- националната сигурност и обществения ред;
- изключителните и суверенни права на държавата;
- личните и имуществени права на граждани и юридически лица;
- околната среда.

Национална сигурност и обществен ред – примерен непълен списък на лицензионните режими, въвеждането на които би могло да се обоснове със защита на националната сигурност и обществения ред.

Производство, транспорт, търговия и външнотърговска дейност с оръжие, взривни вещества и боеприпаси, както и с определени стоки и технологии с възможна гвойна употреба.

Извършване на дейност като митнически агент.

Извършване на безмитна търговия.

Извършване на дейност на лечебни заведения за болнична помощ, диспансери и домове за медико-социални грижи.

Изключителни и суверенни права на държавата - примерен непълен списък на лицензионни режими, въвеждането на които би могло да се обоснове със защита на изключителните и суверенни права на държавата.

Радио- и телевизионна дейност. Далекосъобщителни дейности.

Лични и имуществени права на граждани и юридически лица – примерен непълен списък на лицензионни режими, въвеждането на които би могло да се обоснове със защита на личните и имуществени права на граждани и юридически лица.

Банкова дейност.

Застрахователна дейност и дейност на застрахователен брокер.

Дейност като регулиран пазар на ценни книжа, инвестиционен посредник, инвестиционно дружество или управляващо дружество, както и като акционерно дружество със специална инвестиционна цел.

Извършване на допълнително доброволно и задължително пенсионно осигуряване и актюерска дейност за обслужване на пенсионноосигурителни дружества.

Извършване на дейност по доброволно осигуряване за безработица и/или професионална квалификация.

Извършване на дейност по здравно осигуряване.

Околна среда - примерен непълен списък на лицензионни режими, въвеждането на които би могло да се обоснове със защита на околната среда

Извършване на дейности, свързани с използване на ядрени съоръжения и ядрен материал и други източници на йонизиращи лъчения.

Производство и заготвяне на посевен и посадъчен материал от земеделски растения, извършване на дейност по сортоизпитване на земеделски растения, предназначени за посевен и посадъчен материал, разпространение и търговия със семена и посадъчен материал с отклонение от минималните изисквания за качество.

Стопански риболов.

Извършване на търговска дейност с отпадъци от черни и цветни метали.

Възможно ли е да се обоснове намесата на държавата чрез административно регулиране и ограничаване на стопанската дейност на друго основание, различно от горепосочените?

Не. Намесата е ограничена до изчерпателно изброените по-горе основания.

Други общи аргументи като например “насърчаване” и “развитие” на специфичен отрасъл или сектор не могат да бъдат основание за намеса.

Какво следва, ако намесата не може да бъде обоснована чрез гореизброените цели?

Това означава, че намесата е незаконосъобразна и може да се счита за необоснована намеса на публичната власт в сектора на свободната пазарна икономика.

Може ли намесата да бъде обоснована с повече от една от посочените цели?

Да. Примерно въвеждането на лицензионния режим, регулиращ производството, транспорта, търговията и външнотърговската дейност с оръжие, взривни вещества и боеприпаси, както и с определени стоки и технологии с възможна двойна употреба, може да бъде обоснован с целите защита на националната сигурност и обществения ред и доколкото засяга йонизиращи емисии, тук обоснована грижа би могла да бъде защитата на околната среда.

Как да използваме специалното приложение - анекса към член 9, ал.1, т.2?

Приложението към закона съдържа пълен списък на стопанските дейности, за които е допустимо установяването на лицензионни режими.

**СПИСЪК НА СТОПАНСКИТЕ ДЕЙНОСТИ,
ЗА КОИТО МОЖЕ ДА СЕ УСТАНОВЯВА ЛИЦЕНЗИОНЕН РЕЖИМ**

1. Банкова дейност.
2. Застрахователна дейност и дейност на застрахователен брокер.
3. Дейност като регулиран пазар на ценни книжа, инвестиционен посредник, инвестиционно дружество или управляващо дружество, както и като акционерно дружество със специална инвестиционна цел.
4. Извършване на допълнително доброволно и задължително пенсионно осигуряване и актюерска дейност за обслужване на пенсионноосигурителни дружества.
5. Извършване на дейност по доброволно осигуряване за безработица и/или професионална квалификация.
6. Извършване на дейност по здравно осигуряване.
7. Извършване на дейност като стокова борса.
8. Извършване на дейност като митнически агент.
9. Извършване на безмитна търговия.
10. Извършване на хазартна дейност.
11. Извършване на туроператорска и туристическа агентска дейност.
12. Производство, транспорт, търговия и външнотърговска дейност с оръжие, взривни вещества и боеприпаси, както и с определени стоки и технологии с възможна двойна употреба.
13. Извършване на частна охранителна дейност.
14. Дейности по проектиране, производство, внос, търговия, ремонт, монтаж и поддръжка на противопожарна техника, извършване на дейност по пожарна и аварийна безопасност, извършване на пожароопасни и взривоопасни работи.
15. Производство на компактдискове (оптични дискове) и/или матрици за тях.
16. Извършване на дейност на лечебни заведения за болнична помощ, диспансери и домове за медико-социални грижи.
17. Провеждане на клинични изпитания, производство, търговия или внос на лекарства и лекарствени продукти.
18. Производство, преработване, пренасяне и превозване, търговия, внос, износ, транзит и съхраняване на наркотични вещества за медицински и ветеринарномедицински цели и прекурсори.
19. Промислена преработка на тютюн и производство на тютюневи изделия.
20. Осъществяване на технически надзор на съоръжения с повишена опасност,

проверка на средства за измерване.

21. Производство на спирт, дестилати и спиртни напитки.

22. Производство и заготвяне на посевен и посадъчен материал от земеделски растения, извършване на дейност по сортоизпитване на земеделски растения, предназначени за посевен и посадъчен материал, разпространение и търговия със семена и посадъчен материал с отклонение от минималните изисквания за качество.

23. Извършване на дейност на публични складове за зърно и зърнохранилища.

24. Получаване, обработка и съхранение на сперма и яйцеклетки, трансплантация на ембриони в центрове за изкуствено осеменяване и центрове за трансфер на ембриони и извършване на дейност на развъдни асоциации за селекция на продукцията в системата на ветеринарната медицина.

25. Производство на ветеринарномедицински продукти и активни субстанции за тях, търговия на едро и дребно с ветеринарномедицински продукти.

26. Стопански риболов.

27. Извършване на търговска дейност с отпадъци от черни и цветни метали.

28. Дейности в областта на енергетиката, уредени в специален закон.

29. Извършване на дейности, свързани с използване на ядрени съоръжения и ядрен материал и други източници на йонизиращи лъчения.

30. Упражняване на строителен надзор при изграждане на строителни обекти.

31. Извършване на железопътен превоз на пътници и/или товари и проверка на техническата изправност на возилата и правоспособността и квалификацията на персонала.

32. Извършване на обществени превози на пътници и товари с автомобилен транспорт, включително международен.

33. Извършване на проверки на техническа изправност на пътни превозни средства, ремонт и техническо обслужване на такива средства.

34. Извършване на универсална пощенска услуга или на част от нея на територията на страната.

35. Извършване на дейност като летищно предприятие, оператор на летищна дейност или въздушен превозвач.

36. Техническо обслужване и ремонт на авиационна техника.

37. Производство, внос и/или разпространение на предавателни радиосъоръжения за граждански нужди.

38. Радио- и телевизионна дейност.

39. Далекосъобщителни дейности.

Някои закони съдържат както лицензионни, така и регистрационни режими. Такъв е примерът със Закона за радиото и телевизията.

Списъкът е пълен. Той трябва да се актуализира винаги, когато нов режим е въведен, като съответният режим се добавя към списъка.

IV.3.2. Административно регулиране и оценка на въздействието

Освен посочените основания на ограниченията на стопанската свобода, законът въвежда специална процедура на обосноваването и се съобразява с два принципа на европейската традиция в регулирането, съответстваща на практиката на страните - членки на ОИСР, известна като анализ на въздействието на регламентите.

Какво изисква законът?

Държавната администрация и органите на местното самоуправление, преди да налагат административни ограничения, трябва да преценят:

- **разходите на стопанските субекти**, или колко ще струва на стопанските субекти това да съобразят дейността си с наложените ограничения;
- **разходите на администрацията**, или възможно ли е компетентните административни органи да упражнят ефективен контрол и колко ще им струва това.

Какво означава това в законодателен смисъл?

Българският законодател е въвел принципа на предварителна оценка на въздействието на нормативните актове.

Какво означава това на практика?

Административното регулиране има смисъл само тогава, когато:

- разходите по неговото прилагане са по-ниски от постигнатите чрез въвеждането му ползи и
- на практика съществуват възможности за ефективен контрол.

Кога се извършва на практика отчитането на разходите?

Законът казва **“при административното регулиране”, т.е. има се предвид процесът – “преди”, “по време” и “след” регулирането (т.е. при контрола).**

С други думи, **отчитането на разходите е необходимо като критерий за оценка на въвеждането, поддържането и запазването** на всеки отделен вид административно регулиране.

Разходи са общо:

- **разходите на стопанските субекти**, които подчиняват дейността си на въведените ограничения;
- **разходите на държавната администрация и органите на местното самоуправление** през целия процес на подготовка и написване, приемане, прилагане и контрол на създадените нормативни актове.

Какво трябва да разбираме под разходи и ползи?

Разходите са предвидими и определяеми в краткосрочен и дългосрочен план **съществени отрицателни резултати**, свързани с въвеждането и прилагането на административни режими, налагащи ограничения на стопанската дейност.

Ползите са предвидими и определяеми в краткосрочен и дългосрочен план **съществени положителни резултати**, свързани с въвеждането и прилагането на административни режими, налагащи ограничения на стопанската дейност.

За да могат да се сравняват, ползите и разходите трябва да бъдат околичествени, представени в паричен или друг цифров израз.

Как изчисляваме разходите?

Първият тип разходи са онези инвестиции на финансови средства и време, които гражданите и фирмите правят, за да се съобразят с изискванията на регулирането. Най-общо тези разходи биват два вида:

- **пари, с които се измерват както (а) инвестициите за привеждане на дейността в съответствие с изискванията** (например заделяне на средства за съобразяване с изисквания за минимален капитал, за инсталиране на пречистващи съоръжения, етикетирание на стоките, за да бъдат информирани потребителите и т.н.), така и (б) **таксите и другите плащания, изисквани с даден нормативен акт;**

- **разходи в натура, най-вече в работно време, което отива за работа с администрацията – както за получаване на лицензи, разрешителни, сертификати и пр., така и за отчитане на стопанската дейност пред контролните органи.**

Пресмятането на тези разходи става чрез **сумиране на цената на инвестициите** (по средни пазарни цени), **таксите и работното време** като човеко дни на управленски фирмен персонал, изразени в средни надници за регулирания отрасъл, а когато такава информация липсва – чрез средната работна заплата.

Вторият тип разходи изисква измерване на: **(а) работното време, включително времето за проверки и инспекции; (б) заплатите на административните служители; (в) консумативите; (г) комуникацията с други държавни учреждения; (д) съответните техни разходи; (е) разходите и времето за поддържане и обновяване на архив и (ж) разходите за информиране на други равнища на администрацията и гражданството.** (Списъкът не е пълен и би могъл да се допълва или променя в конкретната ситуация.)

Какво още трябва да се вземе предвид?

- Дали са налице и съществуват достатъчно възможности за ефективен контрол.

Защо това има значение?

Тогава, когато няма възможности за ефективен контрол, няма и достатъчно мотивация за стопанските субекти да спазват изискванията на въведените режими. Това застрашава самата идея да се въведат административни режими чрез закон и повдига въпроса за възможни алтернативи на административното регулиране.

Какво следва да се направи в случаите, когато няма или няма достатъчно възможности за ефективен контрол?

В такива случаи възможни алтернативи на регулирането трябва да се вземат предвид. Това включва също решение да не се регулира даденият проблем. Други възможни решения включват:

- **Отказ от приемането на специални изисквания.** Такова решение би било логично, ако разходите надвишават ползите или проблемът се решава от общото законодателство за задълженията и договорите, когато възможно решение на проблема би могло да бъде постигнато с развитието на пазара или когато проблемите на сигурността, живота, здравето и околната среда се уреждат от правилата, регламентиращи друга стопанска дейност, например застрахователното дело.

- **Саморегулиране** - в случаите, когато определени отрасли на икономиката или обществения живот могат да учредят и съблюдават собствени правила и кодекси на поведение и/или стандарти на производство и предлагане на стоки и услуги, когато

рискът от неспазване на тези стандарти е незначителен, а самото неспазване – достатъчно очевидно за потребителите.

- **Квази-регулиране** - в случаите, когато необходимите действия се препоръчват от инструкции, наръчници за добри практики и доброволни (препоръчителни) стандарти.

- **Информационни и обществено-образователни мероприятия** - извършват се с цел да мобилизират общественото внимание върху значението на определен тип дейности, свързаните с извършването им рисковете и начините те да се избегнат или да се минимизира тяхната вероятност. Предоставянето на достатъчен обем информация прави възможен информирания избор на услуги и стоки.

- **Субсидии и такси.** Възможно е използването на такива комбинации, ако се имат предвид таксите (плащанията) – например за ползване на ресурси, – които обикновено увеличават разходите за осъществяване на дадена дейност, докато субсидиите обикновено ги намаляват. Тук става дума за фискално регулиране, съответно следва да се отчитат редица обстоятелства като източници, размери на финансиранията и квази-финансиранията, “печеливши” и “губещи”, стимули и т.н.

АДМИНИСТРАТИВНОТО РЕГУЛИРАНЕ НА СТОПАНСКАТА ДЕЙНОСТ НЕ Е ПАНАЦЕЯ ЗА РЕШАВАНЕ НА ПРОБЛЕМИТЕ. РАЗЛИЧНИ ПОЛИТИКИ И РЕШЕНИЯ ТРЯБВА ДА СЕ ВЗЕМАТ ПОД ВНИМАНИЕ ПРИ ОЦЕНКА НА ТОВА, С КОЕ ОТ ВЪЗМОЖНИТЕ СРЕДСТВА ЖЕЛАНАТА ЦЕЛ ЩЕ СЕ ПОСТИГНЕ ПО-ЕФЕКТИВНО.

IV.3.3. Административното регулиране и защитата на конкуренцията

Органите на държавната администрация и местното самоуправление **не могат** да налагат **изисквания, ограничения и тежести**, които **водят до ограничаване на конкуренцията.**

Какво означава това на практика?

Органите на държавната администрация и на местното самоуправление трябва да вземат предвид защитата на конкуренцията при разработване и приемане на нормативни актове, свързани с административно регулиране и контрол. Това изключва възможността чрез административни актове да се поставят едни стопански субекти в по-благоприятно стопанско положение спрямо други стопански субекти, без дадените конкурентни предимства да са обосновани и доказано необходими.

Има ли административни санкции по този закон, ако горният принцип не се прилага на практика?

Не. Законът за ограничаване на административното регулиране и административния контрол не предвижда конкретни санкции, в случай че горното задължение не се спазва. Това не означава, че липсва защита. Такава трябва да се търси по линията на Закона за защита на конкуренцията.

IV.3.4. Административното регулиране и принципът на пропорционалност и съразмерност на ограниченията

Органите на държавната администрация и местното самоуправление **не могат** да налагат **ограничения и тежести**, които **не са необходими за постигане на целите на закона**.

Какво означава това?

Въведен е т.нар. **принцип на пропорционалност**.

Той означава, че:

- наложените ограничения трябва да са съобразени с целите на регулирането и **да водят до изпълнението на тези цели**;
- наложените ограничения са допустими **само ако те са необходими за постигането на целите** на регулирането и тези цели **не могат да бъдат постигнати чрез други, по-малко ограничаващи средства**;
- **ползите** от постигането на обявената цел на регулацията трябва да **надхвърлят тежестта** на наложените ограничения и разходите, свързани с тях.

Какво трябва да предприемат органите на държавната администрация и на местното самоуправление, за да осигурят спазването на горепосоченото изискване?

- Да сравнят предложените ограничения с целта на предложения акт и да установят дали те се налагат за постигането на тази цел;
- Да анализират възможни алтернативи и да установят дали целевият резултат не може да бъде постигнат с други, по-малко ограничаващи средства;
- Да приемат само ограничения, които след въвеждането и прилагането си ще генерират общи ползи, които ще надхвърлят всички свързани разходи.

IV.4. СЪПКИ ЗА ОЦЕНКА НА НУЖДАТА ОТ АДМИНИСТРАТИВНО РЕГУЛИРАНЕ

ИЛИ

Какво трябва да направят компетентните органи, за да оценят нуждата и ефекта от въвеждането на нормативни актове, ограничаващи стопанската дейност, и преминат към тяхната подготовка, приемане и прилагане?

Компетентните органи извършват **анализ на съществуващата икономическа и правна среда** по отношение на конкретния случай.

На основата на извършения ситуационен анализ се определя кое налага **нуждата от регулиране** и се **идентифицира конкретният проблем**, който трябва да бъде решен /проблемът да се различава от симптомите/.

Определя се **правното основание на режима**, като се прави **преценка на целите**. Тук задължително се посочва изрично коя от изчерпателно изброените цели е обект на защита :

- националната сигурност и общественият ред;
- изключителните и суверенни права на държавата;
- лични и имуществени права на граждани и юридически лица;
- околната среда.

АКО ДА

Определят се **групите заинтересовани лица в конкретния случай** и **обхватът на интереса им в количествени показатели**:

кой какво печели от въвеждането на даден административен режим /ползите/;
кой какво губи /**общо разходи на стопанските субекти и на компетентните административни органи**/.

Сравняват се и се **оценяват предполагаемите ползи срещу разходите**.

Оценява се **възможността за ефективен контрол** върху прилагането на ограничителния режим.

Оценява се дали налаганите ограничения **не водят до ограничаване на конкуренцията**, т.е. необосновано поставят едни стопански субекти в привилегировано положение спрямо други, и до попадане под режима на контрол върху държавните помощи.

Прави се **оценка за съразмерност на ограниченията по отношение на целите на закона**. Наложените ограничения са допустими само ако те са необходими за постигането на целите на регулирането и тези цели не могат да бъдат постигнати чрез други, по-малко ограничаващи средства.

Тук се преценяват задължително съществуващите алтернативи.

Може да се пристъпи към действия по подготовката на нормативни актове по реда, описан в закона /Виж глава V. Специални изисквания към законодателството, въвеждащо лицензионен или разрешителен режим/

Може ли да се пропускат стъпки?

Горепосочените стъпки за взаимосвързани и взаимозависими. Някои от тях са изрично изискване на закона и неспазването им води до незаконосъобразност и санкции. Да се пропуска една или друга преценка означава да се пренебрегва конкретно специално съображение и да се остави оценката непълна.

Възможни ли са други допълнителни решения?

Представената по-горе схема включва основните необходими стъпки относно изискванията на закона по отношение на оценката на компетентните органи за това

дали трябва и дали може да се въведе режим, ограничаващ стопанската дейност. Възможно е да се включат нови съображения, които водят и до нови действия. Всички те обаче трябва да са свързани пряко със задължението на компетентните органи да оценят предлаганото решение, да го обосноват с някоя от изрично посочените от закона цели, да преценят свързаните с него ползи и разходи, съществуващите възможности за ефективен контрол, съществуващите алтернативи, спазването на изискванията за защита на конкуренцията и съразмерност на ограниченията. Важно в този случай е да не се забравя, че всяка оценка и всяка допълнителна стъпка има своята цена, т.е. тя изисква от компетентния орган допълнителен човешки и материален ресурс.

Какво трябва да се направи, ако липсва достатъчно капацитет да се изпълнят успешно всички начертани стъпки?

Използвайте гадените връзки и се постарайте да приложите стъпките по най-добрия възможен начин. Задължително е да се премине през всички тях поотделно. Това ще ви помогне първо, да спазите изискванията на закона, и второ, да ги усвоите и използвате по-успешно в бъдеще. Примерно, ако срещнете трудности с определяне на ползите чрез количествен анализ, опитайте се да определите потенциалните положителни промени, като ги характеризирате в качествени показатели.

V.

СПЕЦИАЛНИ ИЗИСКВАНИЯ КЪМ ЗАКОНОДАТЕЛСТВОТО, ВЪВЕЖДАЩО АДМИНИСТРАТИВНИ РЕЖИМИ

V. СПЕЦИАЛНИ ИЗИСКВАНИЯ КЪМ ЗАКОНОДАТЕЛСТВОТО, ВЪВЕЖДАЩО АДМИНИСТРАТИВНИ РЕЖИМИ

V.1. ОГРАНИЧАВАНЕ НА АДМИНИСТРАТИВНОТО РЕГУЛИРАНЕ - УСТАНОВЯВА СЕ САМО СЪС ЗАКОН

ЛИЦЕНЗИОНЕН И РЕГИСТРАЦИОНЕН РЕЖИМ, ИЗИСКВАНИЯ ЗА ИЗДАВАНЕ НА РАЗРЕШЕНИЕ И УДОСТОВЕРЕНИЕ ИЛИ ЗА ДАВАНЕ НА УВЕДОМЛЕНИЕ ЗА ИЗВЪРШВАНЕ НА ОТДЕЛНА СДЕЛКА ИЛИ ДЕЙСТВИЕ **СЕ УСТАНОВЯВАТ САМО СЪС ЗАКОН.**

Какво означава това на практика?

Само законодателят Народното събрание, може да приеме правила, които:

- въвеждат лицензионен или регистрационен режим;
- въвеждат изисквания за издаване на разрешение и удостоверение или за даване на уведомление за извършване на отделна сделка или действие;
- въвеждат изисквания относно предприемането и извършването на определена стопанска дейност или еднократна сделка или дейност.

Държавната администрация и органите на местно самоуправление:

- прилагат законите;
- приемат подзаконови нормативни актове, които да улеснят прилагането на законите като конкретизират някои техни изисквания;
- **Не могат да въвеждат ограничения** на стопанската дейност.

Приемането на какъвто и да е нормативен акт **трябва да се приведе в съответствие** със Закона за ограничаване на административното регулиране и административен контрол **дотогава, доколкото ограничава стопанската дейност.**

V.2. ИЗИСКВАНИЯ КЪМ ПОДГОТОВКАТА НА ЗАКОНОПРОЕКТИ

V.2.1. Мотивирано становище

Законопроектите трябва да се придружават от **мотивирано становище**, обосноващо защо:

- предложеният проектозакон е необходим;
- дали целите /защита на националната сигурност и общественения ред, лични и имуществени права на граждани и юридически лица и околната среда/ могат да бъдат постигнати без неговото въвеждане.

Кой следва да подготви мотивираното становище?

- Органът, предложил включването му в законодателната програма на Министерския съвет;

- Органът, отговорен за неговото изготвяне.

Кога?

- При планирането;

- изготвянето на законопроекти, въвеждащи лицензионен или регистрационен режим.

Мотивираното становище се основава на **предварителен анализ и оценка на въздействието** на предлагания законопроект.

Практически указания за подготовка на мотивирано становище

За да обоснове и защити проектозакон, който въвежда ограничаване на стопанската дейност, компетентният орган трябва да:

- обясни дали прилагането на предлагания закон ще промени дейността на стопанските субекти така, че да се постигнат целите на закона, и как ще стане това;

- представи аргументи, основани на преглед на съществуващите алтернативи, дали целта на предлагания законопроект не може да бъде постигната от съществуващите вече закони;

- сравни ползите и разходите, свързани с възможни алтернативи, и докаже, че предлаганото решение е най-ефективно и практически възможно.

Дали общи изявления и становища като например препратка към ползите от закона и изискванията на ЕС са достатъчни за едно мотивирано становище?

Не. Налагаща се напоследък практика е да се използва абстрактна и много обща обосновка на мотивите за създаване и приемане на нормативните актове. Особено популярна е аргументацията, че законът се налага поради задължението на страната да уеднакви законодателството си с достиженията на правото на ЕС, без да се дава никаква конкретна препратка и да липсва фокус. Подобна аргументация е недостатъчна и не дава представа за целите, които конкретният закон агресира. В този смисъл е нужен фокусиран подход. Органът, който подготвя нормативния акт, е в най-добра позиция да определи защо приемането на такъв акт се налага. Необходими са конкретика и практически, фокусирани аргументи.

V.2.2. Икономически анализ и оценка на въздействието

МОТИВИРАНОТО СТАНОВИЩЕ СЪДЪРЖА ИКОНОМИЧЕСКИ АНАЛИЗ И ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО, КОЯТО РЕЖИМЪТ ОКАЗВА ВЪРХУ РЕГУЛИРАНАТА СТОПАНСКА ДЕЙНОСТ.

V.2.3. Публичност и прозрачност

Мотивираното становище се публикува в **Интернет** или по друг подходящ начин.

Защо е необходима публичност?

Като осигуряваме публичност и прозрачност, ние:

- увеличаваме възможностите да се приеме законодателство, по-близко до целите, интересите и изискванията на стопанските субекти;
- осигуряваме отклик и публична подкрепа във фазата на прилагане на закона.

ПУБЛИЧНО-ЧАСТНИЯТ ДИАЛОГ Е ИЗКЛЮЧИТЕЛНО ВАЖЕН КАКТО ЗА ПРИЕМАНЕТО, ТАКА И ЗА ПРИЛАГАНЕТО НА ЗАКОНА.

ДОБРИЯТ ДИАЛОГ ПОДПОМАГА КАКТО ЗАКОНОДАТЕЛЯ, КАТО МУ ПОМАГА ДА ПРИЕМЕ ПО-ДОБРИ ЗАКОНИ, ТАКА И ОБЩЕСТВОТО, КОЕТО ПОЛУЧАВА ЗАКОНИТЕ, ОТ КОИТО СЕ НУЖДАЕ И КОИТО Е ГОТОВО ДА ПРИЛАГА.

Кои могат да бъдат другите подходящи средства?

Примерен неизчерпателен списък на тези средства включва публично обсъждане на предложените законопроекти, семинарни дискусии и представления, публикации на законопроекти и тяхното разпространяване към най-широк кръг заинтересовани лица.

У.3. ЗАДЪЛЖЕНИЯ НА АДМИНИСТРАТИВНИТЕ ОРГАНИ

ЗАДЪЛЖЕНИЯ ПО ОТНОШЕНИЕ НА АДМИНИСТРАТИВНОТО РЕГУЛИРАНЕ

Освен Парламента, органите на държавната администрация и на местното самоуправление също имат отговорности по отношение на въвеждането на административно регулиране.

Органите на държавната администрация следва да:

- отменят подзаконовите актове, въвеждащи административно регулиране и контрол без правно основание;
- използват правото си да предлагат законопроекти и промени в съществуващото законодателство, които да включват всички изисквания към съответните стопански дейности или сделки.

Органите на местното самоуправление следва да:

- отменят собствените си актове, въвеждащи административно регулиране и контрол, без да са изрично упълномощени за това от специален закон.

ЗАДЪЛЖЕНИЯ ПО ОТНОШЕНИЕ НА ОСИГУРЯВАНЕТО НА ПУБЛИЧЕН ДОСТЪП И ИНФОРМАЦИЯ

При упражняването на правата си органите на държавната администрация на централно и местно ниво са задължени да:

- осигурят по подходящ и практичен начин **постоянен и безусловен достъп** до всички административни актове;
- предоставят **пълна информация** за сроковете на съответното производство, дължимите такси и методиката за тяхното определяне, както и да оказват **съдействие при получаване на документи**;
- **организират дейността си** така, че да обслужват заинтересованите лица на едно място в едно и също служебно помещение;
- осигурят **подходящо работно време**, за да улеснят ползването на горните услуги от всички заинтересовани лица.

Практически указания

С цел по-успешното осъществяване на горните изисквания административните органи биха могли да предприемат някои от следните действия:

● **с цел осигуряване достъп до приложимите актове** – да създадат база данни с пълно описание на всички необходими документи по отделните административни режими, връзки до нормативните актове, въвеждащи административни изисквания и методически указания по отношение на тяхното прилагане, списък на административните органи, компетентни да издават тези документи, всички приложими такси, срокове. Необходимо е да се осигури достъп до базата данни посредством Интернет или чрез други подходящи средства;

● **с цел осигуряване на достъп до формулярите** - да създадат база данни с всички изискуеми документи, включително правилно попълнени всички формуляри, да изложат формулярите по подходящ начин на места, лесно достъпни за стопанските субекти, ако е възможно, да предоставят възможност да се изтеглят формуляри от Интернет, придружени с инструкции за тяхното попълване.

● **с цел да се предостави пълна информация по отношение на сроковете и таксите, относими към различните процедури, и да предоставят съдействие при попълването на документи** - да създадат база данни с всички срокове и такси, да ги изложат в Интернет, да определят специално място, откъдето може да бъде получена информация, да определят и упълномощят специален служител, който да предоставя информация на заинтересованите лица, и да определят служители, отговорни за съдействие при попълването на документи;

● **с цел организиране на работата така, че да обслужват заинтересованите лица на едно място в едно и също служебно помещение** - да се вземат под внимание добрите практики в администрацията и да се въведе обслужване на едно гише - това означава да се създаде вътрешна организация, която позволява на стопанските субекти, чиято дейност подлежи на лицензионен или регистрационен режим, да представят всички необходими документи на едно място. Това ще е и мястото, където те ще получат крайния документ след изтичането на предвидения за това в закона срок;

● **Осигурят подходящо работно време, за да улеснят ползването на горните услуги от всички заинтересовани лица** - работното време трябва да се определи така, че да улеснява клиентите, а не администрацията, това включва осигуряването на непрекъснат режим на работа през работния ден, плаваща обедна почивка за служителите, които работят в гишетата за обслужване на гражданите.

Санкции

Длъжностно лице, което наруши горните изисквания, подлежи на глоба в размер от 500 до 2000 лв. ако деянието не съставлява престъпление и не се наказва съответно по реда на Наказателния кодекс. Ако нарушението е извършено повторно, глобата е в размер **от 1500 до 5000 лв.**

ЗАБРАНА ДА СЕ ИЗИСКВАТ ДРУГИ ДОКАЗАТЕЛСТВА, ОСВЕН ПИСМЕНА ДЕКЛАРАЦИЯ НА УДОСТОВЕРЕНИ И ВПИСАНИ ОБСТОЯТЕЛСТВА

Административният орган **не може** да изисква доказването по друг начин, **освен чрез представяне на писмена декларация**, на обстоятелства, които са:

- **удостоверени** от друг орган;
- **вписани в публичен регистър.**

Какво означава това?

Стопанският субект представя писмена декларация, че определени обстоятелства, свързани с дейността му, са вече удостоверени от друг орган и съответно регистрирани в публичния регистър. Административният орган няма друга възможност, освен да приеме представената декларация.

Какво се случва при подадена декларация с невярно съдържание?

Стопанските субекти, които представят декларация с невярно съдържание, носят съответната наказателна отговорност по Наказателния кодекс.

Какво се случва, ако административният орган не спази забраната за дублиране на документи?

Длъжностно лице, което наруши горните изисквания, подлежи на глоба в размер от 500 до 2000 лв ако деянието не съставлява престъпление и не се наказва съответно по реда на Наказателния кодекс. Ако нарушението е извършено повторно, глобата е в размер **от 1500 до 5000 лв.**

ЗАДЪЛЖЕНИЯ ПО ОТНОШЕНИЕ НА ПРИЛАГАНЕТО НА АДМИНИСТРАТИВНИТЕ РЕЖИМИ

Административните органи правят публично достъпни:

- приетата политика по изпълнението на целите на нормативния акт, включително възприетите и предлагани оперативни методи на действие;
- практиките по прилагането на актове, свързани с административното регулиране и контрол;
- мотивите за тяхното изменение.

В случаите, когато са въведени лицензионен, регистрационен или режим на издаване на разрешение за определена еднократна сделка или действие

Административният орган може да изиска само веднъж:

- отстраняване на нередностите;
- предоставянето на допълнителна информация.

Какво означава това на практика?

Стопанските субекти няма да бъдат излагани на непрекъснати проверки, които са и трудни за контролиране. Това ще им спести време и усилия.

Административните органи трябва да вземат под внимание всички нередовности и нуждата от предоставяне на допълнителна информация един единствен път, да ги посочат на стопанския субект и да изискат съответни коригиращи мерки в уговорени срокове. Това ще ги направи по-ефективни и по-отговорни.

Какви срокове са прилагат?

Срокове за отстраняване на нередовности и/или предоставяне на допълнителна информация са определени в съответния специален закон. Те не могат да надхвърлят установения срок за произнасяне на решението.

Какво става, в случай че не са определени срокове за конкретна административна процедура?

Общите правила на Закона за административното производство намират приложение.

Кога започва да тече срокът?

Срокът за произнасяне на решението започва да тече от датата, на която нередовностите са отстранени и/или изисканата допълнителна информация е била предоставена.

Кога административният орган е длъжен да произнесе решението си?

От датата на отстраняване на нередовностите и/или предоставянето на допълнителна информация започва да тече срокът за произнасяне на решението. В този срок до крайния срок за произнасяне, определен в конкретния специален закон, административният орган трябва да се произнесе - да издаде административния акт или да откаже издаването му.

Какви възможности имат стопанските субекти в случай на отказ?

Те могат да обжалват отказа пред компетентния орган в предвидените от закона срокове.

Санкции

Длъжностно лице, което наруши горните изисквания, подлежи на **глоба в размер от 500 до 2000 лв.**, ако деянието не съставлява престъпление и не се наказва съответно по реда на Наказателния кодекс. Ако нарушението е извършено повторно, глобата е в размер от **1500 до 5000 лв.**

Как по-успешно да прилагаме горните изисквания?

Административните органи биха могли по-успешно да прилагат горните изисквания, като:

- въведат ефективна организация на приемане и обработване на документи при различните административни процедури. Това може да бъде обслужване на едно гише;
- въведат лесна за обработка форма на съществуващите регистри, компютърен достъп до тях и ползването им по електронен път;
- подобрят вътрешната комуникация в организацията. Това означава да се определят данните на входа и данните на изхода на системата за всички нива и звена, да се определят отговорните служители, сроковете и свързаните задължения, очакваните резултати и механизмите на контрол. Създаването на карта на процесите ще бъде от помощ също;
- подобрят външната комуникация с различните административни органи, включително достъпа до съдебните регистри и регистрите на гражданите.

VI. ЛИЦЕНЗИОНЕН И РЕГИСТРАЦИОНЕН РЕЖИМ НА СТОПАНСКА ДЕЙНОСТ

VI. ЛИЦЕНЗИОНЕН И РЕГИСТРАЦИОНЕН РЕЖИМ НА СТОПАНСКА ДЕЙНОСТ

Как се отличава лицензионният от регистрационния режим?

Лицензионен режим - компетентният административен орган има право да **издаде или откаже да издаде лиценз** за извършване на определена стопанска дейност, като провери **законосъобразността** на искането и в рамките на закона направи проверка по **целесъобразност**.

Режим на регистрация - компетентният административен орган **регистра**-ра определена стопанска дейност, ако кандидатът е **представил всички посочени в закона документи**, които удостоверяват, че са спазени всички приложими законови изисквания.

При **лицензионен режим** се извършват **проверка по целесъобразност** и проверка за законосъобразност на искането за извършване на определена стопанска дейност, **при регистрационен режим** се проверява **единствено законосъобразността** на искането. Това означава, че в случаите на лицензионен режим може да има отказ за издаване на лиценз дори ако стопанската дейност е съобразена с изискванията на закона, при регистрация не може да има отказ, ако са представени писмени доказателства, че посочените в закона изисквания са спазени.

VI.1. ЛИЦЕНЗИРАНЕ НА СТОПАНСКАТА ДЕЙНОСТ

При издаване на лиценз компетентният административен орган извършва **проверка за законосъобразност и преценка за целесъобразност**. Това означава да се;

- провери законосъобразността на направеното искане;
- извърши проверка за целесъобразност на извършваната стопанска дейност;
- в зависимост от установеното в рамките на закона да се издаде или откаже издаването на лиценз.

VI.1.1. Кои може да издаде лиценз

Само централен административен орган издава лиценз.

Това включва всеки административен орган, който осъществява правомощията си на територията на цялата страна.

Компетенции на местно ниво

Органите на местното самоуправление не могат да:

- издават лицензи;
- осъществяват административно регулиране, което включва и при което се прилага проверка по целесъобразност на определена стопанска дейност, **освен ако** специален закон не им делегира такива компетенции.

На практика това означава, че **органите на местното самоуправление** могат да:

- осъществяват административно регулиране само ако специален закон им възлага това;

Най-често срещаните примери за това са функциите, предопределени от законите за тютюна, туризма, виното и спиртните напитки и др.

- не могат да издават лицензи и правят проверка за целесъобразност на определена стопанска дейност, освен ако не са специално упълномощени за това от специален закон.

Типични примери тук са някои наредби на общинските съвети по отношение на “регистрация” на търговски обекти.

Какво става със съществуващи административни режими, които се назовават като лицензионни, без да са лицензионни режими по своята същност?

Съществуват административни режими, които са известни като “лицензионни”, без да представляват такива по своето съдържание поради факта, че в тях отсъства оценка по целесъобразност на компетентния орган относно извършваната стопанска дейност. Всъщност това могат да бъдат регистрационни или уведомителни режими.

В случай че наименованието обърква тези, които прилагат и ползват режима, то подлежи на промяна. Компетентният административен орган може да инициира тази промяна, като уведоми органа, въвел режима. Последният има компетенции да отмени режима или да го приведе в съответствие със закона.

Какво става с действащи режими, които са лицензионни по своята същност и съдържат преценка за целесъобразност, извършвана от компетентен административен орган?

Тези режими следва да се:

- приведат в съответствие със закона;
- отменят.

VI.1.2. Установяване на лицензионни режими

Лицензионен режим се установява само за дейности, които:

- са свързани с обекти, изключителна държавна собственост, или върху които държавата осъществява суверенни права;
- пораждат повишен риск за националната сигурност или обществения ред, личните или имуществените права на гражданите или правата на юридическите лица, както и за околната среда и са посочени в списъка - приложение към закона.

Лицензионните режими са изброени изчерпателно в списъка към закона. С влизането в сила на нов закон, установяващ нов лицензионен режим, се извършва изменение на този закон, като списъкът се допълва.

VI.1.3. Срокове и права, свързани с лицензите

Срокове

Лицензът се издава **без срок**, освен ако не е свързан с концесия, произтичаща от изключителните и суверенни права на държавата.

Могат ли да се прехвърлят или преотстъпват правата по лиценза?

Не.

Какво означава за стопанския субект да получи лиценз?

Стопанският субект може да извършва конкретната стопанска дейност, за която се изисква лиценз, единствено след получаването на лиценза. Започването на сто-

панска дейност, без да е издаден лиценз, е незаконосъобразно и следователно подлежи на санкции.

Какво може да направи стопанският субект в случай на отказ на административния орган да издаде лиценз?

Може да обжалва отказа пред компетентния орган.

VI.1.4. Изисквания към законите, установяващи лицензионни режими

Законите, регулиращи лицензионни режими, трябва да **установят изчерпателно:**

- изискванията, при които на едно лице, което възнамерява да извършва стопанска дейност, може да бъде издаден лиценз;
- основанията за отказ;
- особените правила за издаване, спиране и отнемане на лицензи;
- изискванията, които подлежат на удостоверяване от друг орган или могат да бъдат удостоверени чрез декларация.

Подготовката, създаването и приемането на закони, регулиращи лицензионни режими, е предмет на всички изисквания, представени в част V на настоящото практическо ръководство. Тук се включва и задължителното публично обсъждане на подготовените законопроекти.

VI.1.5. Изисквания към лицензиращия орган

Лицензиращият орган трябва да:

- **създаде и поддържа публичен регистър**, с вписани всички издадени, спрени, ограничени или отнети лицензи;
- прилага **единни процедури на контрол** при проверки на документи и проверка на място;
- **обяви обществен търг или обществена поръчка** при условията и реда, указани в закона, когато могат да бъдат издадени само ограничен брой лицензи. Това е обща процедура и се прилага дотолкова, доколкото липсва отделна процедура, въведена от специален акт.

VI.2. РЕГИСТРАЦИЯ НА СТОПАНСКАТА ДЕЙНОСТ

Преди регистрацията компетентният административен орган извършва единствено проверка за законосъобразност. Това означава да се:

- провери дали всички изчерпателно установени нормативни изисквания са налице;
- установи тяхното съответствие;
- в зависимост от установеното съответствие да се разреши или откаже извършването на стопанска дейност.

VI.2.1. Въвеждане на режими на регистрацията на стопанска дейност

Регистрацията за извършване на стопанска дейност се изисква **само** когато нейното осъществяване е свързано с **риск** за:

- **националната сигурност или обществения ред** в Република България;
- **личните или имуществените права** на гражданите или на юридическите лица
- **околната среда**.

Регистрацията за извършване на стопанска дейност се въвежда **само** относно нормативни изисквания, чието спазване може обективно да се удостовери чрез проверка по документи и/или на място.

Какво означава това на практика?

Регистрацията се извършва само ако съответният компетентен орган би могъл да вземе обективно решение по направената заявка за регистрацията въз основа на проверка на документи и/или проверка на място.

VI.2.2. Изисквания към регистриращия орган

Регистриращият орган трябва да:

- **създава и поддържа публичен регистър**, в който вписва всяко лице, за което е установил спазването на нормативните изисквания за извършване на съответната стопанска дейност, и му издава удостоверение за вписването;
- изисква **само информация** за спазването на **изисквания, които са нормативно установени**;

- прилага **единни процедури на контрол** при проверки на документи и проверка на място.

Санкции

Дължностно лице, което наруши горните изисквания, подлежи на **глоба в размер от 500 до 2000 лв.**, ако деянието не съставлява престъпление и не се наказва съответно по реда на Наказателния кодекс. Ако нарушението е извършено повторно, глобата е в размер от **1500 до 5000 лв.**

Отказ за регистрация

Регистриращият орган може:

да откаже вписване в регистъра и издаването на удостоверение,

ако е установил несъответствие с **поне едно от нормативните изисквания,**

- установени изрично в закона, и
- без да извършва проверка за целесъобразност.

Какви са правата на стопанските субекти в случай на отказ на административния орган?

Да обжалват отказа пред компетентния орган в срока, определен в закона.

VI.2.3. Срокове и права, свързани с регистрацията

Действието на регистрацията и удостоверението **е безсрочно.**

Ограничен срок

Действието на регистрацията и удостоверението **може да е ограничено със срок, като той не може да бъде по-малък от три години.**

Ограничение на срока може да бъде въведено само със специален закон.

Удължаване на срока за регистрация

При искане за удължаване на срока на регистрацията и удостоверение се прилагат разпоредбите на мъчаливото съгласие. Подобно искане може да направи всяко заинтересовано лице на основания, изброени в специален закон.

Какво означава за стопанския субект да получи удостоверение и да има вписване в регистъра?

Вписването в регистъра и издаването на удостоверение са условия за започването и законосъобразното извършване на съответната стопанска дейност. В противен случай предприетата без вписване и удостоверение дейност е незаконна и води до съответните санкции.

VI.2.4. Изисквания към законите, установяващи режими на регистрация на стопанската дейност

Законите, регулиращи режими на регистрация на стопанската дейност, трябва да **установяват изчерпателно:**

- изискванията, при които едно лице, което възнамерява да извършва стопанска дейност, може да бъде вписано в регистъра и да му бъде издадено удостоверение;
- основанията за отказ;
- особените правила по вписване в регистъра и по издаването на удостоверение;
- особените правила за спиране и прекратяване на съответната стопанска дейност, съответно за заличаването на лицето от регистъра и обезсилване на издаденото удостоверение;
- изискванията, които подлежат на удостоверяване от друг орган или могат да бъдат удостоверени чрез декларация.

Подготовката, създаването и приемането на закони, регулиращи режим на регистрация, е предмет на всички изисквания, представени в част V на настоящото практическо ръководство. Тук се включва и задължителното публично обсъждане на подготовените законопроекти.

VII. ИЗДАВАНЕ НА РАЗРЕШЕНИЯ И УДОСТОВЕРЕНИЯ И ПОЛУЧАВАНЕ НА УВЕДОМЛЕНИЯ ПРИ ИЗВЪРШВАНЕ НА ОТДЕЛНИ СДЕЛКИ ИЛИ ДЕЙСТВИЯ

VII. ИЗДАВАНЕ НА РАЗРЕШЕНИЯ И УДОСТОВЕРЕНИЯ И ПОЛУЧАВАНЕ НА УВЕДОМЛЕНИЯ ПРИ ИЗВЪРШВАНЕ НА ОТДЕЛНИ СДЕЛКИ ИЛИ ДЕЙСТВИЯ

Тук се уреждат административните режими, които ограничават извършването на конкретни (еднократни) сделки или действия. Примери за случаи, в които възникват подобни режими, включват области като банковото дело, търговията с оръжие. Типичното в тях е това, че в условията на издаден вече лиценз за извършване на конкретната стопанска дейност конкретният контролиращ орган трябва да даде и разрешение за всяка отделна сделка или определени категории сделки.

VII.1. ИЗДАВАНЕ НА РАЗРЕШЕНИЯ ЗА ИЗВЪРШВАНЕ НА ОТДЕЛНИ СДЕЛКИ ИЛИ ДЕЙСТВИЯ

VII.1.1. Необходимост от административно регулиране

Кога е обосновано въвеждане на разрешителен режим за извършване на отделни сделки или действия?

Само когато извършването на тази сделка или действие поражда повишен риск за:

- **националната сигурност или обществения ред** в Република България;
- **личните или имуществените права** на гражданите или на юридическите лица;
- **околната среда.**

Какво означава това на практика?

Въвеждането на разрешителен режим за извършване на отделни сделки или действия е допустимо единствено в ограничен брой случаи, като законодателният орган трябва да докаже обосноваността на регулирането и наличието на повишен риск по отношение на някои от горепосочените фактори.

Кои са задължените лица?

Всяко лице, което извършва или възнамерява да извършва стопанска дейност, за осъществяването на отделна сделка или действие от която е въведен разрешителен режим.

VII.1.2. Изисквания към административния орган

При издаването на разрешение административният орган:

- **преценява и решава по целесъобразност в границите**, определени със закона,
- дали съответната сделка или действие **могат да бъдат извършени**,
- **както и техния обхват** по съдържание, по време и по място.

Административният орган, издаващ разрешения:

- упражнява **последващ контрол** за спазване на нормативните изисквания, както и на изискванията, установени с разрешението;
- **прилага единни процедури по контрол**, като проверка на документи и проверка на място
- **обявява обществен търг или обществена поръчка** при условията и реда, указани в закона, когато могат да бъдат издадени само ограничен брой разрешения. Това е обща процедура и се прилага доколко, доколкото липсва отделна процедура, въведена от специален акт.

Непрехвърляемост на правата

Правата, произтичащи от издаването на разрешение за извършване на еднократна сделка или действие, не могат да бъдат предмет на прехвърляне или концесия.

Какво означава това за стопанските субекти?

Издадено разрешение за извършване на еднократна сделка или действие ползва единствено заявителя си - лицето, в чиято полза е било издадено. Той не може да прехвърля на трети лица правата си, произтичащи от разрешението, както и да ги отдава на концесия.

VII.1.3. Мълчаливо съгласие

Възможно ли е да се приложи мълчаливото съгласие при издаването на разрешения за еднократни сделки или действия?

Възможно е, **освен ако в закон не е предвидено друго**.

Какво активира мълчаливото съгласие?

Бездействието на административния орган. Административният орган не е изп-

ратил до заявителя уведомление за отказ на неговата молба след изтичането на срока за произнасяне.

Как се определят сроковете за произнасяне?

Сроковете са различни за видовете административни режими и са определени в Закона, въвел конкретния административен режим.

Как се доказва мълчаливо съгласие и какви доказателства допуска законът?

Мълчаливо съгласие може да се докаже пред административния орган с:

- **копие от заявлението** и поставен върху него входящ номер, удостоверяващ регистрирането му в деловодството на административния орган, с
- **всички други допустими от закона начини и средства.**

Когато мълчаливото съгласие се доказва **пред друг административен орган**, когато специален закон допуска възможността друг административен орган също да може да издава разрешения, заинтересованото лице представя:

- **горепосочените документи;**
- **Писмена декларация, че не е получило изричен отказ** в тридневен срок след изтичането на срока за произнасяне на административния орган.

Пред кого се доказва мълчаливото съгласие?

- Пред административния орган, който следва да издаде разрешението
- Пред друг административен орган, когато това е предвидено като възможност в закон.

Какво означава мълчаливото съгласие за заявителя?

Искащият разрешението заявител може да **предприеме извършване на сделката или действието**, след като:

- **е уведомил писмено** за това съответния административен орган;
- административният орган **не се е произнесъл с решение в 14-дневен срок** от получаване на уведомлението.

Как би могъл да се намеси административният орган при условията на мълчаливо съгласие?

Административният орган **може да спре:**

- извършването или
 - довършването на съответната сделка или действие
 - **САМО АКО** те водят до **съществено нарушение на нормативните изисквания**.
- Спирането е временно и се прилага до отстраняване на допуснатите нарушения.

Как?

Като издаде **мотивирана заповед**.

Какво се счита за съществено нарушение на нормативните изисквания за целите на разглежданите разпоредби?

Нарушение, което може да доведе до увреждане на:

- националната сигурност или обществения ред в Република България;
- личните или имуществените права на гражданите или юридическите лица;
- околната среда.

Не е задължително да е настъпило увреждане, достатъчно е да е създадена възможност за увреждане, като са били нарушени нормативните изисквания.

Санкции

Длъжностно лице, което наруши горните изисквания, подлежи на **глоба в размер от 500 до 2000 лв.**, ако деянието не съставлява престъпление и не се наказва съответно по реда на Наказателния кодекс. Ако нарушението е извършено повторно, глобата е в размер от **1500 до 5000 лв.**

МЪЛЧАЛИВО СЪГЛАСИЕ ПРИ РЕЖИМИ ЗА ИЗДАВАНЕ НА РАЗРЕШЕНИЯ

Стопанските субекти **подават заявление за издаване на разрешение** за извършването на определена сделка или действие.

Изтича срокът за действие на административния орган, като **той не се произнася в указания в закона срок**.

В срок от 3 дни след изтичане на срока за произнасяне заявителят **може да търси издаване на удостоверение от друг орган, ако подобна възможност съществува и е предвидена в специален закон.**

Заявителят представя копие от заявление с входящ номер, всички допустими от закона доказателствени средства и писмена декларация, че не е получил изричен отказ в тридневен срок след изтичането на срока за произнасяне на административния орган.

Заявителят, в случай че възнамерява да извърши еднократната сделка или действие, **уведомява писмено административния орган за това.**

Административният орган **не се произнася с решение в 14-дневен срок от получаване на уведомлението.**

Законът допуска извършването на еднократната сделка или действие от заявителя, като счита, че в случая е налице мълчаливо съгласие на административния орган.

Административният орган **може да спре с мотивирана заповед** извършването или довършването на съответната сделка или действие

САМО АКО те водят до **съществено нарушение на нормативните изисквания - нарушение, което може да доведе до увреждане на националната сигурност и общественения ред, личните и имуществени права на граждани и юридически лица, и околната среда.** Спирането е временно и се прилага до отстраняване на допуснатите нарушения.

VII.1.4. Изисквания към законите, въвеждащи разрешителен режим за еднократни сделки или действия

Законът, въвеждащ разрешителен режим, трябва да **посочи изрично:**

- **изискванията**, които стопанският субект трябва да удовлетвори, за да може да получи разрешение;

- **основанията за отказ;**
- **специалните правила на процедурите по издаване, спиране и обезсилване на разрешения;**

● изискванията, които трябва да се удостоверят от друг орган и се удостоверят чрез декларация.

Разработването и приемането на закони, въвеждащи разрешителен режим, са обект на всички изисквания, представени в част V на настоящото ръководство. В тях се включва и задължително публично обсъждане на предложените проекти за закони.

Санкции

Който **наруши или не изпълни в срок служебните си задължения**, свързани с подготовката по издаването на разрешение, в резултат на което се е стигнало до изтичането на срока за произнасяне по направеното искане за издаване на разрешение, се наказва с **глоба от 1000 до 5000 лв.**

Ако нарушението е извършено повторно, глобата е от **5000 до 10 000 лв.**

VII.2. ИЗДАВАНЕ НА УДОСТОВЕРЕНИЯ ПРИ ИЗВЪРШВАНЕ НА ОТДЕЛНИ СДЕЛКИ ИЛИ ДЕЙСТВИЯ

VII.2.1. Необходимост от административно регулиране

Кога е обосновано въвеждане на режим на издаване на удостоверения за извършване на отделни сделки или действия?

Само когато извършването на тази сделка или действие поражда **повишен риск** за:

- **националната сигурност или обществения ред** в Република България;
- **личните или имуществените права** на гражданите или на юридическите лица;
- **околната среда.**

Какво означава това на практика?

Въвеждането на разрешителен режим за извършване на отделни сделки или действия е допустимо единствено в ограничен брой случаи, като законодателният орган трябва да докаже обосноваността на регулирането и наличието на повишен риск по

отношение на някои от горепосочените фактори.

Кои са задължените лица?

Всяко лице, което извършва или възнамерява да извършва стопанска дейност за осъществяването на отделна сделка или действие, за които е въведен режим на издаване на удостоверения.

VII.2.2. Задължения на административния орган

Преди издаването на удостоверение административният орган извършва **само проверка за законосъобразност**. Това означава, че той преди извършването на съответната сделка или действие:

- проверява всички приложими нормативни изисквания, установени със закон;
- установява дали са спазени в конкретния случай;
- в зависимост от установеното съответствие решава да издаде или откаже издаването на исканото удостоверение.

Преди издаването на удостоверение административният орган прави единствено проверка за законосъобразност и разрешава без **право на преценка по целесъобразност** извършването на сделката или действието.

Режимът на издаване на удостоверения се осъществява единствено с оглед на установените нормативни изисквания, спазването на които трябва да се установи посредством обективни доказателства и може да се провери чрез последваща проверка по документи или проверка на място.

Какво означава това на практика?

Административният орган може да издаде удостоверение само тогава, когато е в състояние да установи, че условията на закона са спазени в конкретния случай на основа на преценка на обективните доказателства, направена чрез проверка на документи или проверка на място.

Административният орган, издаващ удостоверения:

- има право **да изисква** от заявителя единствено **информация**, свързана със спаз-

ването на установяваните със закон изисквания и обстоятелства;

- извършва **последващ контрол** за спазването на нормативните изисквания;
- **прилага единни процедури по контрол**, като проверка на документи и проверка на място.

VII.2.3. Мълчаливо съгласие

Кога се прилага принципът на мълчаливото съгласие?

При издаването на удостоверение за извършването на отделна сделка или действие мълчаливото съгласие се прилага, **доколкото специален закон не предвижда друго**.

Какво активира мълчаливото съгласие?

Бездействието на административния орган. Административният орган не е изпратил до заявителя уведомление за отказ на неговата молба след изтичането на срока за произнасяне.

Как се доказва мълчаливо съгласие и какви доказателства допуска законът?

Мълчаливо съгласие може да се докаже пред административния орган с:

- **копие от заявлението** и поставен върху него входящ номер, удостоверяващ регистрирането му в деловодството на административния орган,
- **всички други допустими от закона начини и средства**.

Когато мълчаливото съгласие се доказва **пред друг административен орган**, заинтересованото лице представя:

- **горепосочените документи**;
- **писмена декларация, че не е получило изричен отказ** в тридневен срок след изтичането на срока за произнасяне на административния орган.

Пред кого се доказва мълчаливото съгласие?

- Пред административния орган, който следва да издаде разрешението.
- Пред друг административен орган в случаите, когато специален закон предвижда тази възможност.

Какво означава мълчаливото съгласие за заявителя?

Искащият разрешението заявител може да **предприеме извършване на сделката или действието**, след като:

- **е уведомил** писмено за това съответния административен орган;
- административният орган **не се е произнесъл** с решение в **14-дневен срок** от получаване на уведомлението.

Какво става, когато стопанските субекти предприемат извършването на стопанска дейност БЕЗ ПИСМЕНО УВЕДОМЛЕНИЕ към административния орган?

Който извърши или довърши сделка или действие, **без да уведоми писмено** административния орган, се наказва с **глоба в размер от 1000 до 5000 лв.**, ако деянието не съставлява престъпление. Ако нарушението е извършено повторно, глобата е в размер от **3000 до 10 000 лв.**

Как би могъл да се намеси административният орган при условията на мълчаливо съгласие?

Административният орган **може да спре:**

извършването или

довършването на съответната сделка или действие

САМО АКО те водят до **съществено нарушение на нормативните изисквания**.

Спирането е временно и се прилага до отстраняване на допуснатите нарушения.

Как?

Като издаде **мотивирана заповед**.

Какво се счита съществено нарушение на нормативните изисквания за целите на разглежданите разпоредби?

Нарушение, което може да доведе до увреждане на:

- националната сигурност или обществения ред в Република България;
- личните или имуществените права на гражданите или юридическите лица;
- околната среда.

Не е задължително да е настъпило увреждане, достатъчно е да е създадена възможност за увреждане, като са били нарушени нормативните изисквания.

Какво става, ако стопанските субекти извършат или довършат сделка или действие в нарушение на мотивирана заповед за спиране?

Който извърши или довърши сделка или действие в нарушение на мотивирана заповед за спиране, се наказва с глоба в размер от 1000 до 5000 лв., ако деянието не съставлява престъпление. Ако нарушението е извършено повторно, глобата е в размер от 3000 до 10 000 лв.

Санкции

Който **наруши или не изпълни в срок служебните си задължения**, свързани с подготовката по издаването на удостоверение, в резултат на което се е стигнало до изтичането на срока за произнасяне по направеното искане за издаване на разрешение или удостоверение, се наказва с **глоба от 1000 до 5000 лв.**

Ако нарушението е извършено **повторно**, глобата е от **5000 до 10 000 лв.**

МЪЛЧАЛИВО СЪГЛАСИЕ ПРИ РЕЖИМИ ЗА ИЗДАВАНЕ НА УДОСТОВЕРЕНИЯ

Стопанските субекти **подават заявление за издаване на удостоверение** за извършването на определена сделка или действие.

Изтича срокът за действие на административния орган, като **той не се произнася в указания в закона срок.**

В срок от 3 дни след изтичане на срока за произнасяне заявителят **може да търси издаване на удостоверение от друг орган, ако подобна възможност съществува и е предвидена в специален закон.**

Заявителят представя копие от заявление с входящ номер, всички допустими от закона доказателствени средства и писмена декларация, че не е получил изричен отказ в тридневен срок след изтичането на срока за произнасяне на административния орган.

Заявителят, в случай че възнамерява да извърши еднократната сделка или действие, **уведомява писмено административния орган за това.**

Административният орган **не се произнася с решение в 14-дневен срок от получаване на уведомлението.**

Законът допуска извършването на еднократната сделка или действие от заявителя, като счита, че в случая е налице мълчаливо съгласие на административния орган.

Административният орган **може да спре с мотивирана заповед** извършването или довършването на съответната сделка или действие

САМО АКО те водят до съществено нарушение на нормативните изисквания - нарушение, което може да доведе до увреждане на националната сигурност и общественения ред, личните и имуществени права на граждани и юридически лица, и околната среда. Спирането е временно и се прилага до отстраняване на допуснатите нарушения.

VII.2.4. Изисквания към законите,

въвеждащи режими на издаване на удостоверения

Законът, въвеждащ режим на издаване на удостоверения, трябва да сочи изрично:

- изискванията, които удостоверява друг компетентен административен орган, и тези, които биха могли да бъдат удостоверени чрез декларация.

VII.3. УВЕДОМЛЕНИЯ ПРИ ИЗВЪРШВАНЕ НА ОТДЕЛНИ СДЕЛКИ ИЛИ ДЕЙСТВИЯ

Ако предварително или последващо уведомление на административния орган се изисква от закона, **лицето, извършващо съответната сделка или действие,** представя **писмени доказателства** за:

- **съдържанието** на сделката или действията;
- **мястото;**
- **времето;**
- **начина** на извършването им.

Видове уведомления

Уведомлението може да е:

- **предварително;**
- **последващо.**

Само закон въвежда задължение за предварително или последващо уведомление. Дали уведомлението е предварително или последващо, се определя от конкретния закон, регулиращ вида стопанска дейност.

Кой е задължен да уведоми?

Лицето, което извършва съответната сделка или действие.

Задължения на стопанските субекти

Лицето, което извършва съответната сделка или действие:

- представя **писмени сведения за тяхното съдържание, както и за мястото, времето и начина на извършването им;**
- **носи отговорност за неспазване на закона,** както е предвидено в конкретния закон, въвел задължението за уведомление.

Административният орган е овластен да:

- извърши проверка на място за верността на представените данни.

Таблица 1. Характеристиките на лицензионни и регистрационни режими, режими на издаване на разрешения за извършването на енократни сделки или действия, на издаване на удостоверение на енократни сделки или действия и удостоверение на енократен режим за извършването на енократни сделки или действия

ВИД РЕЖИМ	ОПРЕДЕЛЯЩИ СЪЩНОСТНИ ХАРАКТЕРИСТИКИ	КОМПЕТЕНТНИ ОРГАНИ	ОБЛАСТ НА ПРИЛОЖЕНИЕ	ВХОДНИ ДОКУМЕНТИ	ИЗХОДНИ ДОКУМЕНТИ	СРОК НА ИЗДАВАНИЕ НА ДОКУМЕНТИ	ОТКАЗ НА КОМПЕТЕНТНИЯ ОРГАН
Лицензионен	Административният орган извършва проверка за целесъобразност, и проверка за целесъобразност.	Само централен административен орган издава лиценз. По изключителен специален закон може да възникне подпа на органи на местната администрация.	Само за дейности, свързани с обекти, изключително държавна собственост, или с обекти, върху които държавата осъществява суверенни права; или с повишен риск за националната сигурност; обществения ред, обществената сигурност, правна на гражданите или правата на юридическите лица, както и за околната среда. Дейностите са посочени изчерпателно в приложението към закона.	Заявление и декларация за спазване изисквания, утвърдени със закон	Лиценз	Без срок, освен ако не е свързан с концесия.	Може да има отказ за издаване на лиценз или отпаднакмата гаранция е свободна с изискванията на закона, при регистрацията на лиценза, ако са предоставени писмени доказателства, че посочените в закона изисквания са спазени.
Регистрационен	Административният орган извършва само проверка за целесъобразност.	Определени в специален закон	Само при дейности с риск за националната сигурност или обществения ред, динител или изключително права на гражданите или на юридическите лица, или околната среда. Само писмено издателство изисквания, утвърдени през проверка по документите и/или на място.	Заявление и декларация за спазване изисквания, утвърдени със закон	Удостоверение; Вписване в реалитет	По принцип безсрочно. Специален закон може да определи със срок, не по-малък от 3 години.	при регистрацията не може да има отказ, ако са предоставени писмени доказателства, че посочените в закона изисквания са спазени.
Издаване на разрешение за извършване на енократна сделка или действие	Административният орган припича и решава по целесъобразност в рамката на закона, дави съответната сделка или действия могат да бъдат извършени, както и лични обекти по съображения, дадени в мястото.	Определени със специален закон	Само при енократни сделки или действия само когато извършването на сделката или действието поразка повишен риск за националната сигурност, обществената ред, динител или изключително права на гражданите или правата на юридическите лица, както и за околната среда. Разрешението се издава в условията на издаден вече лиценз за извършване на конкретната стопанска дейност. Контролният орган трябва да даде разрешение за всяка отделна сделка или отделен казусири сделки.	Заявление и декларация за спазване изисквания, утвърдени със закон	Разрешение за извършване на енократна сделка или действие	Да	Може да има отказ за издаване на разрешение или отпаднакмата гаранция е свободна с изискванията на закона.
Издаване на удостоверение за извършване на енократна сделка или действие	Административният орган извършва само проверка за целесъобразност, без право на проверка по целесъобразност.	Определени в специален закон	Само когато извършването на сделката или действието поразка повишен риск за националната сигурност, обществената ред, динител или изключително права на гражданите или правата на юридическите лица, както и за околната среда.	Заявление и декларация за спазване изисквания, утвърдени със закон	Удостоверение за извършване на енократна сделка или действие	Да	При удостоверение за извършване на енократна сделка или действие, ако са предоставени писмени доказателства, че посочените в закона изисквания са спазени
Удостоверение на компетентния орган за извършването на енократна сделка или действие	При законно издаване за удостоверение лиценз, извършването на енократна сделка или действие, предоставя писмени доказателства за създаването на сделката или действията, мястото, времето и начина на извършването им.	Определени със специален закон	Органи извършва проверка на място на верността на предоставените данни.	Само при енократни сделки или действия	Заявление и писмени доказателства за съществуването на сделката или действията, мястото, времето и начина на извършването им	Не	

VIII.

ПОСЛЕДВАЩ АДМИНИСТРАТИВЕН КОНТРОЛ ВЪРХУ СТОПАНСКАТА ДЕЙНОСТ

VIII. ПОСЛЕДВАЩ АДМИНИСТРАТИВЕН КОНТРОЛ ВЪРХУ СТОПАНСКАТА ДЕЙНОСТ

VIII. 1. В КОИ СЛУЧАИ И КАК СЕ УПРАЖНЯВА ПОСЛЕДВАЩ КОНТРОЛ?

Административните органи упражняват **последващ контрол** за спазването на **установените изисквания** при извършването на стопанска дейност **ПРИ ВЪВЕДЕН ЛИЦЕНЗИОНЕН ИЛИ РЕГИСТРАЦИОНЕН РЕЖИМ.**

Кога се упражнява последващ контрол?

Предмет на контрол са **САМО** стопански дейности, за чието извършване е въведен **лицензионен или регистрационен режим.**

Контролът е **последващ**, което означава, че се упражнява **след издаване на лиценз или извършване на регистрация.** Стопанските субекти са изпълнили изискванията на закона и са започнали да упражняват стопанска дейност.

Какво целим с упражняването на последващ контрол?

Да се установи и осигури **непрекъснатото съответствие** със специфичните изисквания към извършването на стопански дейности, за които е въведен лицензионен или регистрационен режим.

Съответствието се установява спрямо установени със ЗАКОН изисквания за извършването на определена стопанска дейност.

Как се упражнява последващ контрол?

Контролиращият орган може да извършва:

- проверка по документи при условия и ред, установени само със закон, като изисква еднократно и/или периодично представяне на писмени отчети и други писмени уведомления и документи;
- проверка на място при условия и ред, установени само със закон.

VIII.1.2. Проверка на документи

ОСВЕН ЗАКОН, ПОДЗАКОНОВ НОРМАТИВЕН АКТ

може да установи **изисквания** за **сроковете и съдържанието** на отчетите, уведомленията и документите, само когато:

- те произтичат пряко от извършваната от контролиращия орган проверка по документи и на място при условия и ред, установени със закон;
- не налагат изисквания, ограничения и тежести, които не са необходими за осъществяване на целите на закона;
- техният обхват, времетраене и честота на извършване не затрудняват ненужно контролираните лица и са достатъчно, за да бъдат изпълнени целите на закона.

VIII.1.3. Проверка на място

Проверката на място се осъществява:

- на мястото на извършване на стопанска дейност;
- в присъствието на **проверявания** или на **лица, работещи за него**;
- в присъствието на **поне един свидетел**, в случаите, когато инспектираният и неговите служители отсъстват.

Правомощия на длъжностни лица, осъществяващи проверка на място

Определят се само със ЗАКОН.

Какво означава това?

Длъжностните лица, осъществяващи проверка на място, могат да предприемат само действията, указани в закона, и да изискват само тези доказателства, които законът предвижда и допуска.

Като дефинира изрично обхвата на контролните правомощия, законът гарантира срещу злоупотреба с права от страна на администрацията, която би могла да доведе до накръняване на интересите на стопанските субекти.

Длъжностните лица, осъществяващи проверка на място, имат право да:

- получат **достъп** до помещенията, в които се извършва контролираната от тях стопанската дейност;
- **изискват** представянето на **документи**, които съгласно нормативните изисквания трябва да се намират на мястото на дейност, **писмени и устни обяснения** от всеки, който работи за проверяваното лице;
- **приличат експерти** в съответната област, когато проверката е сложна или изисква специални знания.
- **определят подходящ срок за предоставянето на липсващите документи** от проверяваното лице.

Лице, работещо за проверявания

Освен лицата на трудов договор с проверявания лице работещо за проверявания, е всяко лице, което е в договорни отношения с проверявания стопански субект. От всички тях могат да се изискват писмени и устни обяснения.

VIII.2. ЗАДЪЛЖЕНИЯ НА КОНТРОЛИРАЩИЯ ОРГАН ПРИ ИЗВЪРШВАНЕТО НА ПРОВЕРКА НА ДОКУМЕНТИ И ПРОВЕРКА НА МЯСТО

Контролиращите длъжностни лица са **задължени да:**

- **не затрудняват ненужно нормалното протичане на бизнес процесите в проверяваната организация:** това означава, че е необходимо те да планират и извършват проверка на документи и на място с такъв обем, продължителност и честота, които да не затрудняват необосновано проверяваните лица и да са достатъчни за постигането на целите на закона,
- **спазват изискванията за конфиденциалност:** това означава да пазят търговските тайни на организацията, станали им известни във връзка с проведените проверки, да не разгласяват данни от проверките преди тяхното приключване, както и да не използват информацията от проверките за цели извън предназначението им.

Санкции

Длъжностно лице, което наруши горните изисквания, подлежи на **глоба в размер от 500 до 2000 лв.**, ако деянието не съставлява престъпление и не се наказва съответно по реда на Наказателния кодекс. Ако нарушението е извършено повторно, глобата е в размер от **1500 до 5000 лв.**

Какво може да направи контролиращият орган, когато констатира нарушение на нормативните изисквания?

Контролиращият орган може:

- да предпише **мерки за отстраняване на нарушението** в подходящ срок **или** да **постанови премахване на извършеното** в отклонение на нормативните изисквания;
- да **ограничи, спре или отнеме лиценза;**
- да **забрани извършването на дейността** до отстраняване на нарушението в нормативните изисквания, като определи подходящ срок;
- **в случай на регистрационен режим да забрани извършването на дейността**, за която е установен регистрационен режим, като **впише забраната** в регистъра и **обезсили издаденото удостоверение;**

- да даде ход на производство по налагане на административно наказание;
- да постанови други мерки, предвидени със закон.

Компетентността на контролиращия орган и мерките, които той може да предприеме, се определят единствено със ЗАКОН.

Контролиращият орган налага принудителни административни мерки, които са:

- **изрично и изчерпателно определени със закона**, регулиращ конкретната стопанска дейност;
- с тежест, адекватна и **съобразена със степента на допуснатото нарушаване на нормативните изисквания** от стопанския субект;
- **съобразени с целите на закона.**

На практика това означава, че могат да се налагат единствено мерки, уредени в закона, регулиращ конкретната стопанска дейност, като тяхната тежест се преценява съобразно степента на тежест на допуснатото нарушение и целта на закона.

VIII.3. ЗАДЪЛЖЕНИЕ ЗА ПИСМЕНО УВЕДОМЯВАНЕ НА КОНТРОЛИРАЩИЯ ОРГАН

Контролиращият орган трябва да бъде уведомен **писмено** в определения за това срок за:

- Изпълнението на предписаните мерки или
- Отстраняването на несъответствията.

Кой следва да уведоми контролиращия орган?

Съответният стопански субект, чието е и задължението за осъществяване на стопанска дейност съобразно изискванията на закона.

Какво става, в случай че контролиращият орган не е бил уведомен писмено в определения срок относно горепосоченото?

В такъв случай контролиращият орган може, **БЕЗ ДА ИЗВЪРШВА НОВА ПРОВЕРКА**, да:

- **ограничи, спре или отнеме лиценза;**
- **забрани извършването на дейността** до отстраняване на нарушението в нормативните изисквания, като определи подходящ срок;
- **в случай на регистрационен режим да забрани извършването на дейността**, за която е установен регистрационен режим, като **впише забраната** в регистъра и **обезсили издаденото удостоверение.**

Таблица 2. Посмърваци административен контрол в оръх стопанската дейност

СЪЩНОСТ И ЦЕИ	ОБЛАСТ НА ПРИЛОЖЕНИЕ	ПРЕДМЕТ НА КОНТРОЛ	НАЧИН НА ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ
Административните органи осъществяват посмърваци контрол за спазване на установените законови изисквания. Цел - осигуряване на непрекъснато съответствие.	При въведен лицензиран или реестриранцион режим.	Само дейността, за която е въведен лицензиран или реестриранцион режим.	Чрез проверка на документи и проверка на място.

ВИДОВЕ МЕТОДИ ЗА ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА ПОСМЕДВАЩИ КОНТРОЛ	ОСНОВАНИЕ	ОБЩИ ПРАВОМОЩИЯ НА КОНТРОЛИРАЩИ ОРГАН	ЗАДЪРЖАНИЯ НА КОНТРОЛИРАЩИ ОРГАН	ПРАВОМОЩИЯ НА КОНТРОЛИРАЩИ ОРГАН ПРИ КОНСТАТИРАНО НАРУШЕНИЕ	ЗАДЪРЖАНИЯ НА СТОПАНСКИЯ СЪБЕКТ ЗА УВЕДОМЯВАНЕ И ПОСМЕДИЛИ ПРИ НЕУЛЪВЛЯВАНЕ	
Проверка на документи	Закон Подзаконен нормативен акт може да установи изисквания за събиране и съхраняването на отпечатките, уредоменията и документите, само в определени случаи	Да не затрудняват ненужно норманото приличне на бизнес процесите в проверяваната организация; да спазват изискванията за конфиденциалност, да не разгласяват гъни от проверките пред тяхното прикюждане, както и да не използват информацията от проверките за цели извън предназначението им.	Контролиращият орган може: • да предприеме мерки за отстраняване на нарушението в порочен срок или да постанови, премахане на извършеното в отклонение на нормативните изисквания; • да ораничи, спре или отмене лиценза; • да забрани извършването на дейността го отстраняване на нарушението в нормативните изисквания, като опредеи порочен срок; в случаи на реестриранцион режим да забрани извършването на дейността, за която е установен реестриранцион режим, като брше забраната в реестрира и обезсили издването угодоборение; да даде ход на производството по налагане на административно наказание; да постанови други мерки, предвидени със закон.	При неубедомяване в срок органът може без нота проверка, да: • ораничи, спре или отмене лиценза; • забрани извършването на дейността го отстраняване на нарушението, като опредеи порочен срок; • при реестриранцион режим да забрани извършването на дейността, като брше забраната в реестрира и обезсили издването угодоборение.	Стопанският събект трябва да уведоми писмено в срок органа, за извършеното на приписаните мерки или отстраняването на несобетствителства.	
Проверка на място	Закон Извършва се на мястото на извършване на стопанска дейност в присъствието на проверявания или на лица, работещи за него, или на поне един събукет, при отсъствие на проверявания или неедно събукет.	Дължностните лица, осъществяващи проверка на място, имат право на достъп го помещението; да използват предоставеното на документи, писмени и устни обяснения от проверявания; да прибявват експерти, опредеи порочен срок за предоставяне на липсващите документи от проверяваното лице.	Да не затрудняват ненужно норманото приличне на бизнес процесите в проверяваната организация; да спазват изискванията за конфиденциалност, да не разгласяват гъни от проверките пред тяхното прикюждане, както и да не използват информацията от проверките за цели извън предназначението им.	Контролиращият орган може: • да предприеме мерки за отстраняване на нарушението в порочен срок или да постанови, премахане на извършеното в отклонение на нормативните изисквания; • да ораничи, спре или отмене лиценза; • да забрани извършването на дейността го отстраняване на нарушението в нормативните изисквания, като опредеи порочен срок; в случаи на реестриранцион режим да забрани извършването на дейността, за която е установен реестриранцион режим, като брше забраната в реестрира и обезсили издването угодоборение; да даде ход на производството по налагане на административно наказание; да постанови други мерки, предвидени със закон	При неубедомяване в срок органът може без нота проверка, да: • ораничи, спре или отмене лиценза; • забрани извършването на дейността го отстраняване на нарушението, като опредеи порочен срок; При реестриранцион режим да забрани извършването на дейността, като брше забраната в реестрира и обезсили издването угодоборение.	Стопанският събект трябва да уведоми писмено в срок органа, за извършеното на приписаните мерки или отстраняването на несобетствителства.

IX.

АДМИНИСТРАТИВНО НАКАЗАТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

IX. АДМИНИСТРАТИВНО НАКАЗАТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

IX.1. АКТОВЕ ЗА КОНСТАТИРАНИ НАРУШЕНИЯ ПО ЗАКОНА ЗА ОГРАНИЧАВАНЕ НА АДМИНИСТРАТИВНОТО РЕГУЛИРАНЕ И АДМИНИСТРАТИВНИЯ КОНТРОЛ ВЪРХУ СТОПАНСКАТА ДЕЙНОСТ

Актове за констатирани нарушения се съставят от;

- длъжностно лице, определено от контролиращия орган, когато контролиращият орган е едноличен;
- от неговия ръководител, когато контролиращият орган е колегиален.

Актове за констатирани нарушения, извършени от **кметове на общини**, се съставят от:

- съответния областен управител;
- управомощени от него лица.

Съставянето на актовете се извършва по реда на **Закона за административните нарушения и наказания**.

IX.2. НАКАЗАТЕЛНИ ПОСТАНОВЛЕНИЯ

Наказателни постановления се издават от:

- Едноличния контролиращ орган **или**
- Съответно от ръководителя на колегиалния контролиращ орган.

Наказателни постановления за нарушения, извършени от **кметове на общини**, се издават от **министъра на държавната администрация**.

Издаването и обжалването на наказателните постановления се извършват по реда на **Закона за административните нарушения и наказания**.

IX.3. ИЗКЛЮЧЕНИЯ

Предвидените наказателно-административни разпоредби **не се прилагат за:**

- членовете на **Министерския съвет**;
- **еднолични контролиращи органи**;
- членове на **колегиални контролиращи органи**, избрани или определени от **Народното събрание** или от **Президента на Република България**.

ПРИЛОЖЕНИЕ 1. ЗАКОН ЗА ОГРАНИЧАВАНЕ НА АДМИНИСТРАТИВНОТО РЕГУЛИРАНЕ И АДМИНИСТРАТИВНИЯ КОНТРОЛ ВЪРХУ СТОПАНСКАТА ДЕЙНОСТ

Обн., ДВ, бр. 55 от 17.06.2003 г., в сила от 18.12.2003 г., попр., бр. 59 от 1.07.2003 г., изм. и доп., бр. 107 от 9.12.2003 г., кн. 7/2003 г., стр. 51, т. 2, р. 3, № 92.

ГЛАВА ПЪРВА

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. (1) Този закон урежда общите правила за ограничаване на административно-то регулиране и административния контрол върху стопанската дейност.

(2) Целта на закона е да улесни и насърчи извършването на стопанската дейност, като ограничи до обществено оправдани граници административното регулиране и административния контрол, осъществявани върху нея от държавните органи и от органите на местното самоуправление.

(3) Административно регулиране е установяването на нормативни изисквания, чието спазване се осигурява чрез упражняване на административен контрол.

(4) Административен контрол по смисъла на този закон е контролът, упражняван от административни органи, чрез:

1. извършване на проверки по документи и на място при започване и при извършване на стопанска дейност, както и при извършване на отделни сделки и действия от лица, които извършват или възнамеряват да извършват стопанска дейност;

2. издаване на лиценз или извършване на регистрация за започване на стопанска дейност, както и отказите за издаване на лиценз или извършване на регистрация;

3. издаване и отказване на разрешения и удостоверения за извършване на отделна сделка или действие от лица, които извършват или възнамеряват да извършват стопанска дейност;

4. прилагане на принудителни административни мерки и даване ход на производствата по налагане на административни наказания.

Чл. 2. Държавните органи и органите на местното самоуправление осъществяват административно регулиране и административен контрол върху стопанската дейност с цел защита на:

1. националната сигурност и обществения ред в Република България, както и на изключителни и суверенни права на държавата по смисъла на чл. 18, ал. 1 - 4 от Консти-

туцията на Република България;

2. личните и имуществените права на гражданите и юридическите лица;

3. околната среда.

Чл. 3. (1) При административно регулиране на стопанската дейност се вземат предвид:

1. разходите на лицата, извършващи стопанска дейност, необходими за спазване на установените изисквания;

2. възможностите за упражняване на ефективен административен контрол и разходите, свързани с него.

(2) При административно регулиране и административен контрол върху стопанската дейност държавните органи и органите на местното самоуправление не могат да налагат изисквания, ограничения и тежести, които водят до ограничаване на конкуренцията.

(3) При административно регулиране и административен контрол върху стопанската дейност административните органи и органите на местното самоуправление не могат да налагат ограничения и тежести, които не са необходими за постигане на целите на закона.

(4) При планиране или изготвяне на законопроект, който предвижда въвеждането на лицензионен или регистрационен режим, органът, предложил включването му в законодателната програма на Министерския съвет или отговорен за неговото изготвяне, подготвя мотивирано становище за необходимостта от това регулиране и съответно за възможността за постигане на целите по чл. 2 без неговото въвеждане.

(5) При внасянето в Народното събрание на законопроект, в който се предвижда въвеждане на лицензионен или регистрационен режим, заедно със законопроекта и мотивите към него вносителят представя и мотивирано становище относно необходимостта от това регулиране.

(6) Мотивираното становище по ал. 4 и 5 съдържа икономически анализ и оценка на въздействието, което режимът оказва върху регулираната стопанска дейност. Становището се публикува в Интернет или по друг подходящ начин.

Чл. 4. (1) Лицензионен и регистрационен режим за извършване на стопанска дейност, както и изискване за издаване на разрешение и удостоверение или за даване на уведомление за извършване на отделна сделка или действие, се установяват само със закон.

(2) Всички изисквания, необходими за започването и за осъществяването на дадена стопанска дейност, както и за извършването на отделна сделка или действие, се

уреждат със закон.

(3) С подзаконен нормативен акт, посочен в закон, могат да се конкретизират изискванията по ал. 2, като се осигури спазването на чл. 3, ал. 3.

Чл. 5. (1) При упражняване на своите правомощия административните органи са длъжни да:

1. осигурят по подходящ начин постоянен и безусловен достъп до всички административни актове и формуляри, както и да оказват съдействие за попълване на документи;

2. предоставят пълна информация за сроковете, приложими в съответното производство, за дължимите такси и методиката за тяхното определяне, както и да оказват съдействие за попълването на документи;

3. организират дейността си така, че да обслужват заинтересованите лица на едно място в едно служебно помещение;

4. осигурят подходящо работно време за ползването на услугите по т. 1 и 2 от заинтересованите лица.

(2) Когато определени обстоятелства са удостоверени от друг орган и са вписани в публичен регистър, административният орган не може да изисква доказването им по друг начин, освен чрез представяне на писмена декларация.

Чл. 6. (1) Административните органи своевременно публично огласяват следваната политика и създадената практика по прилагането на нормативните актове, свързани с административно регулиране и административен контрол на стопанската дейност, както и мотивите за тяхната промяна.

(2) Следваната политика по прилагането на нормативните актове по ал. 1 включва средствата, които административният орган избира и използва при упражняването на своята оперативна самостоятелност за постигане целите на закона.

Чл. 7. (1) Административният орган може да изисква само веднъж отстраняване на нередовности и/или предоставяне на допълнителна информация към заявлението за издаване на лиценз или за извършване на регистрация, както и за разрешение за извършване на отделна сделка или действие.

(2) Сроктът за отстраняване на нередовности и/или предоставяне на допълнителна информация се определя със закон и не може да бъде по-дълъг от установения срок за произнасяне.

(3) Сроктът за произнасяне започва да тече от датата на отстраняване на нередовностите и/или предоставянето на допълнителна информация.

ГЛАВА ВТОРА

ЛИЦЕНЗИРАНЕ И РЕГИСТРАЦИЯ ЗА ИЗВЪРШВАНЕ НА СТОПАНСКА ДЕЙНОСТ

Раздел I

Лицензиране

Чл. 8. (1) При издаване на лиценз административният орган проверява законосъобразността на искането и в рамките, определени от закона, разрешава или отказва по целесъобразност извършването на определена стопанска дейност.

(2) Лиценз се издава само от централен административен орган.

Чл. 9. (1) Лицензионен режим може да се установява само за стопански дейности, които:

1. са свързани с обекти, изключителна държавна собственост съгласно чл. 18, ал. 1 от Конституцията на Република България, както и с обекти, върху които държавата осъществява суверенни права съгласно чл. 18, ал. 2 и 3 от Конституцията на Република България; или

2. пораждат повишен риск за националната сигурност или общественения ред в Република България, личните или имуществените права на гражданите или правата на юридическите лица, както и за околната среда и са посочени в списъка - приложение към закона.

(2) Когато със закон се установява нов лицензионен режим, непосочен в списъка по ал. 1, т. 2, се извършва и съответно допълнение в списъка.

Чл. 10. (1) Лицензът се издава без срок, освен в случаите по чл. 9, ал. 1, т. 1.

(2) Правата по лиценза не подлежат на прехвърляне и преотстъпване.

(3) Наличието на лиценз е условие за започването и законосъобразното извършване на съответната стопанска дейност.

Чл. 11. (1) Законът, който урежда лицензионен режим, установява изчерпателно:

1. изискванията, при които може да бъде издаден лиценз, както и основанията за отказ;

2. особените правила в производството по издаване, спиране, прекратяване и отнемане на лиценза.

(2) Лицензиращият орган създава и поддържа публичен регистър, в който се вписват лицата с издадени, спрени, прекратени и отнети лицензи.

Чл. 12. (1) В закона, който установява лицензионен режим, се посочват изискванията, които:

1. трябва да бъдат удостоверени от друг орган;

2. се удостоверяват чрез декларация.

(2) При извършване на проверки по документи и на място се прилагат съответно чл. 19, 20, 21 и 22.

Чл. 13. (1) (Предишен текст на чл. 13 - ДВ, бр. 107 от 2003 г.) Когато е ограничен броят на лицензите, които могат да бъдат издадени за извършване на дадена стопанска дейност, лицензиращият орган е длъжен да обяви публично конкурс или търг при условия и по ред, определени със закон.

(2) (Нова - ДВ, бр. 107 от 2003 г.) Алинея 1 се прилага само когато специален закон не определя друга процедура на основание на изключителни права.

Раздел II

Регистрация

Чл. 14. (1) (Попр. - ДВ, бр. 59 от 2003 г.) При регистрация административният орган проверява наличието на изчерпателно установените нормативни изисквания и при установяване на съответствие разрешава, без право на преценка по целесъобразност, извършването на стопанската дейност.

(2) Регистрация за извършване на стопанска дейност се изисква само когато нейното осъществяване е свързано с риск за националната сигурност или за обществения ред в Република България, за личните или за имуществените права на гражданите и на юридическите лица или за околната среда и само относно нормативни изисквания, чието спазване може обективно да се удостовери чрез проверка по документи и/или на място.

Чл. 15. (1) Регистриращият орган създава и поддържа публичен регистър, в който вписва всяко лице, за което е установил спазването на нормативните изисквания за извършване на съответната стопанска дейност, и му издава удостоверение за вписването.

(2) Вписването в регистъра и издаването на удостоверение са условие за започването и законосъобразното извършване на съответната стопанска дейност.

(3) Регистриращият орган отказва вписването в регистъра и издаването на удостоверение по ал. 1 при неспазването поне на едно от изчерпателно установените и неподлежащи на преценка за целесъобразност нормативни изисквания.

(4) Действието на регистрацията и удостоверението е безсрочно. Когато действието на регистрацията и удостоверението е ограничено със срок, той не може да бъде по-кратък от три години. При искане за продължаване на срока на регистрацията и удостоверението се прилагат съответно чл. 28 и 29.

Чл. 16. (1) Законът, който урежда регистрационен режим, установява изчерпателно:

1. изискванията, при които едно лице, което възнамерява да извършва стопанска дейност, може да бъде вписано в регистъра по чл. 15, ал. 1 и да му бъде издадено удостоверение, както и основанията за отказ;

2. особените правила в производството по вписване в регистъра по чл. 15, ал. 1 и по издаването на удостоверение;

3. особените правила за спиране и прекратяване на съответната стопанска дейност, съответно за заличаването на лицето от регистъра по чл. 15, ал. 1 и обезсилване на издаденото удостоверение.

(2) В закона, който урежда регистрационен режим, се посочват и условията по чл. 12, ал. 1.

Чл. 17. (1) Регистриращият орган не може да изисква информация за спазването на изисквания, които не са нормативно установени.

(2) При проверки по документи и на място се прилагат съответно чл. 19, 20, 21 и 22.

ГЛАВА ТРЕТА

ПОСЛЕДВАЩ КОНТРОЛ ВЪРХУ СТОПАНСКАТА ДЕЙНОСТ

Чл. 18. Административните органи упражняват последващ контрол за спазването на установените изисквания при извършването на стопанска дейност, за която е необходим лиценз или регистрация.

Чл. 19. (1) Контролиращият орган може да извършва проверка по документи и проверка на място при условия и по ред, установени само със закон.

(2) Контролиращият орган извършва проверка по документи, като изисква еднократно и/или периодично представяне на писмени отчети и други писмени уведомления и документи.

(3) С подзаконов нормативен акт могат да се установят изисквания за сроковете и съдържанието на представените отчети, уведомления и документи само ако те произтичат пряко от изискванията по ал. 1 и не противоречат на чл. 3, ал. 3 и на чл. 21.

Чл. 20. (1) Проверката на място се осъществява в мястото на извършване на стопанската дейност и в присъствието на проверявания или на лица, които работят за него. В отсъствие на такива лица проверката се извършва с участието поне на един свидетел.

(2) Длъжностните лица, осъществяващи проверка на място, имат право:

1. на достъп в помещенията, в които се извършва стопанската дейност, която са овластени да контролират;

2. да изискват представянето на документите, които съгласно нормативните изисквания трябва да се намират в мястото на проверката;

3. да изискват писмени и устни обяснения от всеки, който работи за проверяваното лице;

4. да привличат експерти в съответната област, когато проверката е сложна или изисква специални знания.

(3) Ако при проверката на място бъде констатирана липса на документи, удостоверяващи спазването на установените изисквания, на проверяваното лице се определя подходящ срок за представянето им.

(4) Правомощията на административните органи по ал. 1, 2 и 3 се уреждат само със закон.

Чл. 21. Контролиращият орган извършва проверки по документи и на място с обем, продължителност и честота, които не обременяват ненужно проверяваните лица и са достатъчни за постигане целите на закона.

Чл. 22. Длъжностните лица са задължени да опазват търговската тайна и да не разгласяват данни от проверките преди тяхното приключване, както и да не използват информацията от проверките извън предназначението им.

Чл. 23. (1) Когато констатира нарушаване на нормативните изисквания, контролиращият орган може:

1. да предприеме мерки за отстраняване на нарушението в подходящ срок или да постанови премахване на извършеното в отклонение от нормативните изисквания;

2. да ограничи, спре или отнеме лиценза;

3. да забрани извършването на дейността до отстраняване на нарушаването на нормативните изисквания, като определи подходящ срок;

4. да забрани извършването на стопанска дейност, за която е установен регистрационен режим, като впише забраната в регистъра по чл. 15, ал. 1 и обезсили издаденото удостоверение;

5. да даде ход на производство по налагане на административно наказание;

6. да постанови други мерки, предвидени със закон.

(2) Мерките по ал. 1 се уреждат само със закон.

(3) Ако контролиращият орган не бъде уведомен писмено в определения срок за изпълнението на предписаните мерки или постановеното премахване по ал. 1, т. 1, той може да постанови мерки по т. 2, 3 и 4, без да извършва нова проверка.

(4) При прилагането на принудителни административни мерки по ал. 1 контролиращият орган съобразява тяхната тежест със степента на допуснатото нарушаване на нормативните изисквания, както и с целите на закона.

(5) Изискванията, при неспазването на които могат да бъдат постановени мерките по ал. 1, както и основанията за тяхното прилагане, се посочват изчерпателно в закона, уреждащ съответната стопанска дейност.

ГЛАВА ЧЕТВЪРТА

ИЗДАВАНЕ НА РАЗРЕШЕНИЯ И УДОСТОВЕРЕНИЯ И ПОЛУЧАВАНЕ НА УВЕДОМЛЕНИЯ ПРИ ИЗВЪРШВАНЕ НА ОТДЕЛНИ СДЕЛКИ ИЛИ ДЕЙСТВИЯ

Чл. 24. (1) Разрешение за извършването на отделна сделка или действие от лице, което извършва или възнамерява да извършва стопанска дейност, е необходимо само когато извършването на тази сделка или действие поражда повишен риск за националната сигурност или обществения ред в Република България, за личните или за имуществените права на гражданите или на юридическите лица, или за околната среда.

(2) При издаването на разрешение административният орган преценява и решава по целесъобразност в границите, определени със закона, дали съответната сделка или действие могат да бъдат извършени, както и техния обхват по съдържание, по време и по място.

(3) При издаването на разрешение за отделна сделка или действие се прилагат съответно чл. 10, ал. 2, чл. 11, ал. 1, чл. 12, 13, 19, 20, 21 и 22.

Чл. 25. (1) Удостоверение за отделна сделка или действие от лице, което извършва или възнамерява да извършва стопанска дейност, е необходимо само когато извършването им поражда риск за националната сигурност или обществения ред в Република България, за личните или за имуществените права на гражданите или на юридическите лица, или за околната среда.

(2) При издаването на удостоверение административният орган проверява преди извършването на съответната сделка или действие дали са спазени нормативните изисквания и при установяване на тяхното спазване разрешава без право на преценка по целесъобразност извършването на сделката или действието.

(3) При издаването на удостоверение за извършване на отделна сделка или действие се прилагат съответно разпоредбите на чл. 14, чл. 16, ал. 2 и чл. 17.

Чл. 26. Органът, който издава разрешение или удостоверение за извършване на отделна сделка или действие, упражнява последващ контрол за спазване на нормативните изисквания, както и на изискванията, установени с разрешението. В тези случаи се

прилагат съответно чл. 19, 20, 21 и 22.

Чл. 27. (1) Когато закон предвижда задължение за предварително или последващо уведомяване на административен орган, лицето, което извършва съответната сделка или действие, представя писмени сведения за тяхното съдържание, както и за мястото, времето и начина на извършването им.

(2) Органът, който е овластен да получи уведомлението, може да извърши проверка на място за верността на представените данни. В тези случаи се прилагат съответно чл. 20, 21 и 22.

Чл. 28. (1) При издаването на разрешение и на удостоверение за извършване на еднократни сделки или действия се прилага мълчаливо съгласие, ако в закон не е предвидено друго.

(2) Мълчаливо съгласие е налице, когато административният орган не е изпратил до заявителя уведомление за отказ до изтичането на срока за произнасяне.

(3) Мълчаливото съгласие се доказва пред административния орган по ал. 2 с копие от заявлението и поставен върху него входящ номер, удостоверяващ постъпването му в деловодството на административния орган. Мълчаливото съгласие може да се доказва и с всички други допустими от закона начини и средства.

(4) Когато е необходимо мълчаливото съгласие да бъде доказано пред друг административен орган, заинтересованото лице представя освен документа по ал. 3, изречение първо, и писмена декларация, че не е получило изричен отказ в срок от 3 дни след изтичане на срока по чл. 29, ал. 1.

Чл. 29. (1) Когато е налице мълчаливо съгласие, искащият разрешението или удостоверението може да предприеме извършване на сделката или действието, при условие че писмено е уведомил за това съответния административен орган и той не се е произнесъл с решение съответно по чл. 24 или 25 в 14-дневен срок от получаване на уведомлението.

(2) При условията на мълчаливо съгласие административният орган може да спре с мотивирана заповед извършването или довършването на съответната сделка или действие само ако те водят до съществено нарушение на нормативни изисквания. Спирането се прилага до отстраняване на допуснатите нарушения.

(3) Съществено нарушение на нормативни изисквания по смисъла на ал. 2 е нарушение, което може да доведе до увреждане на националната сигурност или общественения ред в Република България, личните или имуществените права на гражданите или юридическите лица, или околната среда.

ГЛАВА ПЕТА

АДМИНИСТРАТИВНО НАКАЗАТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Чл. 30. (1) Които наруши или не изпълни в срок служебните си задължения, свързани с подготовката по издаването на разрешение или удостоверение, в резултат на което се е стигнало до изтичането на срока за произнасяне по направеното искане за издаване на разрешение или удостоверение, се наказва с глоба от 1000 до 5000 лв.

(2) Ако нарушението по ал. 1 е извършено повторно, глобата е от 5000 до 10 000 лв.

(3) Длъжностно лице, което наруши изискванията на чл. 5, 6, чл. 7, ал. 1, чл. 17, ал. 1, чл. 21, 22 и чл. 29, ал. 2, се наказва с глоба в размер от 500 до 2000 лв., ако деянието не съставлява престъпление.

(4) Ако нарушението по ал. 3 е извършено повторно, глобата е в размер от 1500 до 5000 лв.

Чл. 31. (1) Които извърши или довърши сделка или действие в нарушение на мотивирана заповед за спиране по чл. 29, ал. 2 или в нарушение на изискването за уведомление по чл. 29, ал. 1, се наказва с глоба в размер от 1000 до 5000 лв., ако деянието не съставлява престъпление.

(2) Ако нарушението по ал. 1 е извършено повторно, глобата е в размер от 3000 до 10 000 лв.

Чл. 32. (1) Актовете за констатираните нарушения по чл. 30 и 31 се съставят от длъжностно лице, определено от контролиращия орган, ако той е едноличен, или от неговия ръководител, ако органът е колегиален. Наказателните постановления се издават от едноличния контролиращ орган, съответно от ръководителя на колегиалния контролиращ орган.

(2) Когато нарушенията по чл. 30 са извършени от кметове на общини, актовете за установяване на административните нарушения се съставят от съответния областен управител или от оправомощени от него лица, а наказателните постановления се издават от министъра на държавната администрация.

(3) Съставянето на актовете, издаването и обжалването на наказателните постановления се извършват по реда на Закона за административните нарушения и наказания.

Чл. 33. Разпоредбите на чл. 30 не се прилагат за членовете на Министерския съвет, за еднолични контролиращи органи и за членове на колегиални контролиращи органи, избрани или определени от Народното събрание или от Президента на Република България.

ДОПЪЛНИТЕЛНА РАЗПОРЕДБА

§ 1. По смисъла на този закон:

1. “Административен орган” е орган, който принадлежи към системата на изпълнителната власт, както и всеки друг орган, който въз основа на специален закон е овластен с административни правомощия.
2. “Централен административен орган” е всеки орган по т. 1, който осъществява правомощията си на територията на цялата страна.
3. “Стопанска дейност” е дейността, извършвана като търговец, дейността на лицата по чл. 2 от Търговския закон, както и всяка друга дейност, осъществявана с цел печалба.
4. “Повторно” е нарушението, извършено в едногодишен срок от влизане в сила на наказателното постановление, с което е наложено наказание за същото по вид нарушение.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 2. В Закона за нормативните актове (обн., ДВ, бр. 27 от 1973 г.; изм., бр. 65 от 1995 г.) се създава чл. 2а:

“Чл. 2а. Лицата, за които възникват задължения или ограничения по силата на нов нормативен акт, се уведомяват преди неговото приемане. Уведомяването се извършва чрез изпращането на проекта до представителни организации на тези лица, чрез публикуването му в средствата за масово осведомяване, в Интернет или чрез оповестяването му по друг подходящ начин, като в срок не по-кратък от един месец засегнатите могат да представят предложения и възражения до съответния компетентен орган.”

§ 3. В чл. 14 на Закона за административното производство (обн., ДВ, бр. 90 от 1979 г.; изм., бр. 9 от 1983 г., бр. 26 от 1988 г., бр. 94 от 1990 г., бр. 25 и 61 от 1991 г., бр. 19 от 1992 г., бр. 65 и 70 от 1995 г., бр. 122 от 1997 г., бр. 15 и 89 от 1998 г., бр. 83 и 95 от 1999 г. и бр. 45 от 2002 г.) се създава ал. 3:

“(3) Непроизнасянето в срок се смята за мълчаливо съгласие в случаите и при условията, предвидени в Закона за ограничаване на административното регулиране и административния контрол върху стопанската дейност.”

§ 4. (1) (В сила от 17.06.2003 г.) В срок 6 месеца от обнародването на закона в “Държавен вестник” Министерският съвет, другите административни органи, както и органите на местното самоуправление предприемат действия съобразно своята компетентност за внасянето на промени във всички заварени подзаконови нормативни актове, чиито разпоредби противоречат на този закон и не са издадени в изпълнение на

друг закон.

(2) След изтичане на срока по ал. 1 подзаконовите нормативни актове, които противоречат на изискванията на този закон и не са издадени в изпълнение на друг закон, могат да се оспорват пред Върховния административен съд и пред съответния окръжен съд от всяко заинтересовано лице.

§ 5. Законът влиза в сила в срок 6 месеца след обнародването му в "Държавен вестник", с изключение на разпоредбата на § 4, ал. 1, която влиза в сила от деня на обнародването му в "Държавен вестник".

ЗАКОНЪТ Е ПРИЕТ ОТ 39-ОТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ НА 4 ЮНИ 2003 Г. И Е ПОДПЕЧАТАН С ОФИЦИАЛНИЯ ПЕЧАТ НА НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ.

ПРИЛОЖЕНИЕ

КЪМ ЧЛ. 9, АЛ. 1, Т. 2

(ИЗМ. - ДВ, БР. 107 ОТ 2003 Г.)

Списък

на стопанските дейности, за които може да се установява

лицензионен режим

1. Банкова дейност.
2. Застрахователна дейност и дейност на застрахователен брокер.
3. Дейност като регулиран пазар на ценни книжа, инвестиционен посредник, инвестиционно дружество или управляващо дружество, както и като акционерно дружество със специална инвестиционна цел.
4. Извършване на допълнително доброволно и задължително пенсионно осигуряване и актюерска дейност за обслужване на пенсионноосигурителни дружества.
5. Извършване на дейност по доброволно осигуряване за безработица и/или професионална квалификация.
6. Извършване на дейност по здравно осигуряване.
7. Извършване на дейност като стокова борса.
8. Извършване на дейност като митнически агент.
9. Извършване на безмитна търговия.
10. Извършване на хазартна дейност.

11. Извършване на туроператорска и туристическа агентска дейност.
12. Производство, транспорт, търговия и външнотърговска дейност с оръжие, взривни вещества и боеприпаси, както и с определени стоки и технологии с възможна двойна употреба.
13. Извършване на частна охранителна дейност.
14. Дейности по проектиране, производство, внос, търговия, ремонт, монтаж и поддръжка на противопожарна техника, извършване на дейност по пожарна и аварийна безопасност, извършване на пожароопасни и взривоопасни работи.
15. Производство на компактдискове (оптични дискове) и/или матрици за тях.
16. Извършване на дейност на лечебни заведения за болнична помощ, диспансери и домове за медико-социални грижи.
17. Провеждане на клинични изпитания, производство, търговия или внос на лекарства и лекарствени продукти.
18. Производство, преработване, пренасяне и превозване, търговия, внос, износ, транзит и съхраняване на наркотични вещества за медицински и ветеринарномедицински цели и прекурсори.
19. Промислена преработка на тютюн и производство на тютюневи изделия.
20. Осъществяване на технически надзор на съоръжения с повишена опасност, проверка на средства за измерване.
21. Производство на спирт, дестилати и спиртни напитки.
22. Производство и заготвяне на посевен и посадъчен материал от земеделски растения, извършване на дейност по сортоизпитване на земеделски растения, предназначени за посевен и посадъчен материал, разпространение и търговия със семена и посадъчен материал с отклонение от минималните изисквания за качество.
23. Извършване на дейност на публични складове за зърно и зърнохранилища.
24. Получаване, обработка и съхранение на сперма и яйцеклетки, трансплантация на ембриони в центрове за изкуствено осеменяване и центрове за трансфер на ембриони и извършване на дейност на развъдни асоциации за селекция на продукцията в системата на ветеринарната медицина.
25. Производство на ветеринарномедицински продукти и активни субстанции за тях, търговия на едро и дребно с ветеринарномедицински продукти.
26. Стопански риболов.
27. Извършване на търговска дейност с отпадъци от черни и цветни метали.

28. (Изм. - ДВ, бр. 107 от 2003 г.) Дейности в областта на енергетиката, уредени в специален закон.

29. Извършване на дейности, свързани с използване на ядрени съоръжения и ядрен материал и други източници на йонизиращи лъчения.

30. Упражняване на строителен надзор при изграждане на строителни обекти.

31. Извършване на железопътен превоз на пътници и/или товари и проверка на техническата изправност на возилата и правоспособността и квалификацията на персонала.

32. Извършване на обществени превози на пътници и товари с автомобилен транспорт, включително международен.

33. Извършване на проверки на техническа изправност на пътни превозни средства, ремонт и техническо обслужване на такива средства.

34. Извършване на универсална пощенска услуга или на част от нея на територията на страната.

35. Извършване на дейност като летищно предприятие, оператор на летищна дейност или въздушен превозвач.

36. Техническо обслужване и ремонт на авиационна техника.

37. Производство, внос и/или разпространение на предавателни радиосъоръжения за граждански нужди.

38. Радио- и телевизионна дейност.

39. Далекосъобщителни дейности.